TÖB-DER

ASKERİ YARGITAY

TÖS DAVASI KARARINI BOZDU

TÖS Genel Başkanı Fakir Baykurt ve 59 arkadaşı hakkında Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askerî Mahkemesince verilen mahkûmiyet kararı Askerî Yargıtay 4. ncü Dairesi tarafından esastan bozulmuş ve tutuklu bulunan öğretmenler de serbest bırakılmıştı.

19.7.1974 günü Askerî Yargıtay 4. ncü Dairesi tarafından verilen karar üzerine otuzbir kişi hakkındaki dava af kapsamına girdiğinden ortadan kaldırılmıştır. Haklarında mahkemece beraet kararı verilmiş ve aleyhlerine temyiz istemi olmayanların kararları da Yargıtayca onanmıştır. Haklarında bozma kararı verilenlerin davaları önümüzdeki aylarda yeniden görülecektir.

Af Kanunu ile haklarındaki dava ortadan kaldırılan kişiler şunlardır: **Atilla Ozova, Fikri Yavuz, Fikret Soysal, Ahmet Yanar, Kemal Soysal, Ayşe Soysal, Güler Koç, Meral Kayır, Kudret Yaman, Tarık Duru, Seher Tolgay, Feyhan Tolgay, Mehtap Güçlü, Abdullah Ozcan, Hülya Zağyapan, Hakkı Şimşek, Halûk Toker, Hilmi Erdem, Osman Yaman, Oya Sencer, Ferhat Aslantaş, Sedat Vural, Kemal Bulut, Bahattin Durak, Galip Aslan, Aslan Keçeli, Dursun Bilâl, Nurten Gezer, İsmail Ercan Alisbah, İbrahim Kaygısız, Ömer Yiğit.**

Haklarında lehte bozma kararı verilenler:
Fakir Baykurt, Osman K. Akol, Dursun Akçam, Veli Kasımoğlu, Hayri Özdoğan, Yılmaz Demir, Celâl Yıldız, Muharrem Tekin, Ahmet Gültekin, Nezihe Orcan, İbrahim Kanlıbaş, Babür Ergüney.

Haklarında Aleyhte Bozma Kararı Verilenler:
Hasan Zorlu.

Haklarındaki Beraet Kararı Onaylananlar:
Recep Cüre, Ahmet Say, Güner Kelek.

Askerî Yargıtay kararının özeti 7. sayfamızdadır.

Sayın Bülent ECEVİT
BAŞKAN
ANKARA

Faşist Yunan cuntasınca Kıbrıs'ta sahneye konan oyunu şiddetle kınıyoruz.

Hükümetimizce yapılan bütün diplomatik girişimlere rağmen barışçı çözüme yanaşmayan faşist cunta hükümetinin bu tavrına karşın başlattığınız indirme ve çıkarma harekâtını doğru ve haklı buluyor ve sevinçle karşılıyoruz.

Kıbrıs Türk ve Rum halkının birarada özgür ve kardeşçe yaşamasını ve Kıbrıs Cumhuriyetinin bağımsızlığını amaçlayan bu hareketi Türkiye öğretmenleri olarak tüm maddî ve manevî varlığımızla destekliyoruz.

Tüm gücümüzle yanınızda olduğunuzu bildirir, içten saygılar sunar başarının hepimizin olmasını dilerim. 20.7.1974

TÖB—DER GENEL BAŞKANI
ALİ BOZKURT

BU SAYIDA

Tutukluluğu Kalkan Öğretmenlerin Göreve Dönmeleri ve Maaşları Hk. 2

Yaz Kurslarından Şikâyet Var 3
Haberler 5
İsveç'teki Türk Çocuklarının Eğitimi : **Gürkan UÇKAN** 6
TÖS Davası İle İlgili Askerî Yargıtay Bozma Kararı 7
Emperyalizmi İyi Tanıyalım : **Tahsin ÇOPUR** 10

Çalışma Programı Hazırlama Komisyonu Raporu 11

Kan Ter İçinde : **Nazım HİKMET** 12
Çalışma Programı Taslağı 13
Şubelerimizin Dilek ve Önerileri 16
Muhalefet Şerhimizdir 18

Dernekler Yasasının İptâl Edilen Maddeleri **Avukat Halit ÇELENK** 20
... Kapitalizm Eğitim Eleştirisi : **J. PETİTE** ... 21

genel merkezden şubelere

Tutukluluğu Kalkan Öğretmenlerin Göreve Dönmeleri Ve Maaşları Hakkında

Geçtiğimiz dönemde yargı organlarınca verilen tutuklama kararları ve açılan davalar üzerine bazı üyelerimiz hakkında görevden uzaklaştırma, meslekten ihraç ve buna benzer idari işlemler uygulanmıştır.

Bu üyelerimizden, haklarında açılan davalar son Af Yasası ile ortadan kaldırılanların yapmaları gereken başvurmalar ve hukuksal işlemler aşağıda gösterilmiştir.

1 — 657 sayılı Yasanın 140. maddesine göre **görevden uzaklaştırılan** ve haklarındaki ceza kovuşturması genel af ile ortadan kaldırılan öğretmenlerin aynı yasanın 143. maddesinin (c) fıkrasına göre ilgili makamlarca görevlerine döndürülmeleri gerekmektedir.

Bu gereğe uymayan amirlerin hukuksal, malî ve cezaî sorumlulukları adı geçen yasanın 139. maddesinde düzenlenmiş ve açıklanmıştır.

Haklarında görevden uzaklaştırma işlemi tesis edilen üyelerimizin bir dilekçe ile Bakanlığa ya da Valiliğe başvurarak görev istemeleri ve eğer maaşları da yarım maaşları ödenmemişse ödenmeyen maaşlarını da istemeleri gerekir.

2 — Tutuklandığı ya da hakkında dava açıldığı halde haklarında görevden uzaklaştırma işlemi yapılmıyanların kamu davaları af yasası ile ortadan kaldırılmışsa bu üyelerimizin de yine göreve döndürülmeleri gerekir. Bu durumda olan üyelerimizin de, göreve iadeleri için Millî Eğitim Bakanlığına ya da valiliklere başvurarak görev istemeleri gerekir. Kendilerine görev verilenler **göreve başladıktan sonra** ödenmeyen maaşlarının ödenmesi için dilekçe ile ilgili makama başvurmaları icabeder. Bu durumda olan üyelerimize görev verilmediği ya da ödenmeyen maaşları ödenmediği takdirde Danıştay'da dava açmaları mümkündür.

3 — Bazı üyelerimiz, haklarında mahkûmiyet hükmü kesinleşmeden 657 sayılı yasanın 98. maddesinin (b) fıkrasına göre memuriyetlerine son verilmiştir. Bu durumda olan üyelerimiz hakkında hüküm kesinleşmeden işlem tesis edilemiyeceğinden yapılan idarî işlemler hukuken geçersizdir. Çünkü 657 sayılı yasanın 98/b maddesi memurun, «memurluğa alınma şartlarından herhangi birini taşımadığının sonradan anlaşılması veya memurlukları sırasında bu şartlardan herhangi birini kaybetmesi» halinde memurluk görevinin sona ereceğini kabul etmiştir. Bilindiği gibi memuriyet şartlarından birisi de ağır hapis veya 6 aydan fazla hapis veyahut affa uğramış olsalar bile zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, iannct kötüye kullanma, dolanlı iflâs gibi yüz kızartıcı bir fiilden dolayı hapis cezasından hükümlü bulunmamaktır.

Memur hakkında anılan maddeye göre, göreve son verme işleminin yapılabilmesi için böyle bir hükmün kesinlenmiş olması gerekir. Kesinleşmeden yapılan idarî işlemler yasa açısından geçersizdir. Bu durumda olan ve af yasası ile davaları ortadan kaldırılan üyelerimizin yukardaki gerekçeleri ileri sürerek göreve başlatılmalarını istemeleri gerekir.

4 — Mahkûmiyet hükmü kesinleşmiş olup da henüz haklarında 657 sayılı yasanın 98/b maddesien göre idarî işlem tesis edilmiyenlerin durumuna gelince: Bilindiği gibi 18.Mayıs.1974 günlü Resmî Gazete'de yayınlanan 1803 sayılı af yasasının 1. maddesi, 12 yıl veya daha az hürriyeti bağlayıcı bir cezaya mahkûm edilenlerin ceza mahkûmiyetlerinin sonuçlarını da içermek üzere affedildiklerini hükme bağlamıştır. Anılan yasa hükmü

YAZ KURSLARINDAN ŞİKAYET VAR

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yurdun bir çok yerlerinde açılmış bulunan yaz kurslarından bir çok ciddi şikâyetler gelmektedir. Kurslara katılan öğretmenler kursların amacına ulaşmadığını, kurslarda görev alan kişilerin iyi seçilmediğini, kurslarda görev alan kişilerin kursları birer dinlenme kampı olarak kullanmak istediklerini, kurs süresince kendilerine iyi davranılmadığını, ihtiyaçlarının karşılanmadığını belirtmektedirler. TÖB-DER'e yaz kursları ile ilgili olarak gelen raporlar ilerde ayrıca değerlendirilecek ve kursların nasıl düzenlemesi gerektiği konusundaki görüşler ortaya konulacaktır.

Aşağıda bu yıl Ayvalık'ta düzenlenen «modern mantık» kursuna katılmış bulunan altmış öğretmenin ortak imzasını taşıyan ve Millî Eğitim Bakanına gönderilen yazıyı aynen yayınlıyoruz.

Ayvalık Lisesinde devam etmekte olan Modern Mantık Kursu, kurs yönetmeninin olumsuz tutum ve davranışları yüzünden bütünüyle huzursuz ve verimsiz bir havaya bürünmüş, kurs amacından saptırılmıştır.

Konu ile ilgili hususlar aşağıda belirtilmiştir.

1 — Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Birimi Müdürlüğü Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerini İdare Yönetmeliğinin üçüncü bölümünde belirlenen Eğitim Yöneticileri ile ilgili hususlara uymamıştır.

a) Kursiyerlerin yerleştirilmesi sorunu keyfi bir biçimde ele alınarak, asıl kursiyerlerin kurs yönetmeliğince kazandığı hakları verilmemiş, kursla ilgisi olmayan kişilere özel yerler ayrılarak, kurs özel bir dinlenme kampı haline getirilmiştir. Örneğin, kursiyer olmayan Çankaya Lisesi Edebiyat öğretmeni ve kardeşine, yöneticilerin eş, akraba ve dostlarına özel yerler tahsis edildiği halde, eşini getirmek zorunda kalan kursiyer arkadaşlara ve bizzat bazı kursiyerlere bu olanak tanınmamış, kursun ilk günlerini otelde geçirmek zorunda bırakılmışlardır. Bursa Erkek Lisesi Felsefe Öğretmeni ve Gaziantep İlköğretmen Okulu Meslek Dersleri öğretmeni bu muameleye maruz kalmışlardır.

b) Düzenlenen yemek konusu ile hiç ilgilenmemiş kendisine bu yolda yapılan başvurmaları hiç dikkate almamış, bu yüzden yemek yarıda kesilmiş tüm öğretmenler mağdur olmuştur.

c) Programda saptanmış bulunan dört ayrı gezi yerine sadece bir tek gezi yaptırılmıştır. Kursiyerlerin temizlik, yatak, dinlenme işleriyle hiç ilgilenilmemiştir.

Yukarıdaki konularda kendisine başvuran kursiyerlere kurs yöneticisi despotik bir tavır takınmış, cevapları bir yöneticiye yakışmayacak biçimde olmuştur. Örneğin, 22 Temmuz 1974 Pazartesi günü yolluk ve yevmiyelerin nasıl değerlendirileceğini soran iki kursiyere bağırarak «Sizin gibi ANARŞİST görmedim, sizi kurstan atıyorum, derhal defolun, ukelâ herifler» diyerek tüm kursiyerlerin huzurunda hakaret etmiştir. Bu tutumunu kurs süresince sürdürmüştür.

2 — İstanbul'da düzenlenen Ahlâk Dersleri Seminerine kursiyer öğretmenlerden bazılarının tesbit edilmiş olduğunu resmen öğrenmiş bulunmaktayız. Bu saptamanın hangi ölçüye dayanılarak yapıldığı bizce bilinmemektedir. Yalnız bunun iki şekilde olabileceği kanısı bizde hakim kanıdır. Ya, kursiyer öğretmenler arasına sokulmuş, ya da bu amaçla gönderilmiş, Bakanlığımızın anlayışına tümüyle ters düşen kişilerin nabız yoklamaları sonucu subjektiv olarak saptanmıştır, ya da Bakanlıktaki karteksler ölçü alınmıştır. Her iki halde de nesnellik yoktur. Birincisi, bu amaçla buraya gönderilen yönetici ve diğer ilgililer, Bakanlığımızın anlayışını temsil etmemektedirler. Bunun için Bakanlığımızdaki karteksler de ölçü alınamaz. Çünkü o karteksler halk ve öğretmen düşmanı iktidarlar tarafından düzenlenmiştir.

Bize yapılan açıklamaya göre Ahlâk Dersleri Felsefe dersi öğretmenlerinin uhdesine bırakılmıştır. Bu konuda çeşitli spekülasyonlar da yapılmıştır. Lise Müdürlerinin insiyatifinden söz edilmektedir. Bu durumun da açıklığa kavuşturulması dileğimizdir.

Dilekçemizin dikkate alınacağı ve gerekli işlemin yürütüleceği inancı ve güvenci ile saygılar sunarız.
23.Temmuz.1974

---

gereğince bu durumda olan memurlar hakkında bir idarî işlem tesis edilmesi olanaksızdır.

Buna rağmen idarece böyle bir işlem tesis edilmiş ise üyemizin ilgili makama dilekçe ile başvurarak bu işlemin kaldırılmasını istemesi gerekir.

5 — Bu başvurmalar yapılırken ilgili yargı organından davanın Af Yasası ile ortadan kaldırıldığına dair bir belgenin alınarak dilekçeye eklenmesi veya mahkemenin karar örneğinin bağlanması için ivedi olarak sonuçlandırılması bakımından yararlıdır.

YARDIMLAŞMA - DAYANIŞMA

HUKUK YARDIMLARIMIZ

Yönetim Kurulumuz, Hukuk Yardım Yönetmeliğine göre 31.5.1974 tarihinden itibaren, aşağıda şube ve adları yazılı üyelerimiz için hukuk yardımı yapılmasına karar vermiştir:

1. Yeşilova Şubemiz Üyelerinden Ökkeş Karaoğlan, Veysel Durmuş, Dursun Utku, Ali Tekeli.
2. Maçka Şubemiz üyelerinden Behzat Usta.
3. Sungurlu Şubemiz üyelerinden Salih Acılıoğlu.
4. Manavgat Şubemiz üyesi Kemal Yılmaz.
5. Beyşehir Şubemiz üyesi Ahmet Ödül.
6. Sungurlu Şubemiz üyesi Mehmet Yüksel.
7. Beyşehir Şubemiz üyesi Süleyman Uslu
8. Malatya Şubemiz Üyesi Hüseyin Nacar.
9. Yozgat Şubemiz üyesi Hüseyin Günüç.
10. Cide Şubemiz üyesi Bünyamin Gülcan.
11. Yeşilova Şubemiz üyelerinden Ali Tekeli, Muammer Çetinkaya, Dursun Utku, Ökkeş Karaoğlan, Müşerref Karaoğlan, Mustafa Teoman, Veysel Durmuş.
12. Keskin Şubemiz üyesi Şükran Aslan.
13. Finike Şubemiz üyesi Kâzım Özer.
14. Kayseri Şubemiz üyesi Sevim Altuntaş.
15. Hendek Şubemiz üyesi Necmi Bayındır
16. Meriç Şubemiz üyesi Muzaffer Özer.
17. Akşehir Şubemiz üyesi Hüseyin Yüksel
18. Burdur Şubemiz üyesi Fethi Şimşek.
19. Saruhanlı Şubemiz üyesi Zeynel Gülle.
20Ankara Şubemiz üyesi Celâl Yıldız.
21. Bolu Şubemiz üyesi Mustafa Karaaslan
22. Gördes Şubemiz üyelerinden Alim Girgin, A. Rıza Özmen, Metin Çakıcı, Mehmet Dalgın, Mustafa Çakıcı.
23. Adana Şubemiz üyesi Tahir Pekmezci.
24. Ilgın Şubemiz üyelerinden Leylâ Beşik, Metin N. Beşik.

SOSYAL YARDIMLARIMIZ

Yönetim Kurulumuz, Sosyal Yardım Yönetmeliğine göre, 31.5.1974 tarihinden bu yana aşağıdaki yardımların yapılmasına karar vermiştir:

1. Hacıbektaş Şubemiz üyelerinden Arif Turan'ın ailesine 1500 TL. ölüm yardımı.
2. Eskişehir Şubemiz üyelerinden Muhittin Koparal'ın ailesine 1500 TL. ölüm yardımı.
3. Nazilli Şubemiz üyelerinden Ekrem Günaydın'ın ailesine 1500 TL. ölüm yardımı.
4. Kastamonu Şubemiz üyelerinden Suphi Buğday'ın ailesine 1500 TL. ölüm yardımı.

ALBASTI - BAYRAK - İSLAMLIK - CEHALET VE DE GÜVENLİK MAHKEMESİ

Ben, Kayseri İncesu İlçesi Şehşaban Köyü'nde çalışmaktayım. 1973 - 1974 öğretim yılının ikinci döneminde Müdürle aramızda geçen olayları anlatıyorum.

Okul Müdürünün yirmi şubatta bir çocuğu dünyaya geldi. Yirmiüç şubat cumartesi günü, bayrağı direğe çekmemek istedi. Gerekçe olarak, çocuğunu «albasacağını» ve öleceğini öne sürdü. Ben, her ne olursa olsun bayrağın çekilmesi gerektiğini söyledim ve uzun tartışmalardan sonra bayrak direğe çekildi. Aradan bir müddet geçtikten sonra, bayrağın indirilmiş olduğunu gördüm. Kendisini haberdar ederek bayrağın tekrar çekilmesini istedim. Kendisi «boşver» diyerek çekemiyeceğini söyledi. Yaptığının suç olduğunu söyledim.

Pazartesi sabahı öğrenciler okula gelmeden, bayrak Okul Müdürü tarafından direğe çekildi. Öğrenciler geldikten sonra merasimle bayrağı indirdik. Bir - iki gün geçtikten sonra Müdür bana «Sen bu albastıya inanmıyor musun» diye sordu. Ben de «öyle hurafelere inanmam» dedim. «O halde sen İslâmlığa da inanmıyorsun» dedi. Müslümanlıkta böyle bir şeyin olmadığını ve bu gibi uydurma sözler beni etkilemez dedim.

Okul Müdür bu olaydan sonra beni tamamen karşısına aldı. Bir gün sınıfta ders yapıyordum, silâhlı bir şahıs derse girdi. Daha sonra beni yandaki bir sınıfa götürdü. Sınıfa girdiğimde köy halkının sınıfı doldurduğunu gördüm. Bu sırada Okul Müdürü Bayram Yağız içeri girdi ve köylülere şöyle dedi: «İşte İslâm dinini kötüleyen huzurunuzdadır, gereken dersi vermeden önce ifadesini alınız.» Ben köylülerin ifademi almaya yetkileri olmadığını ifade ettim ve köylüleri yatıştırdım. Daha sonra birlikte oturduğum bir arkadaşımla eve gittim. Olayların çıkmasından kuşku duyduğum için evi terkettik, biz evden ayrıldıktan sonra onbeş - yirmi kişi evimi sardılar. Bu kişiler, evin etrafında şöyle bağırıyorlardı: «Çıkın öldüreceğim sizi». Daha sonra gizlendiğimiz yerden çıkıp gece İncesu'ya geldik, durumu ilgililere anlattık. Ertesi günü İlçeden ilgililerle köye gittik, jandarma komutanı barışmaya zorladı bizi, aksi halde Adana Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne göndereceğini söyledi. Çaresiz barıştık.

Alişir SEL

haberler

DANIŞTAY BAKANLIĞIN BİR İŞLEMİNİ DAHA İPTAL ETTİ

Danıştay Beşinci Dairesi, 4.6.1974 tarihinde stajyerliği kaldırılmıyarak görevine son verilen Midyat Lisesi öğretmenlerinden üyemiz Ahmet Orhan hakkındaki Bakanlık Müdürler Komisyonunun kararını oybirliği ile iptal etmiştir. Stajyerliği okul öğretmenler kurulunca kaldırılan Orhan'ın başarılı olduğu okul müdürü ve vali tarafından da kabul edilmiştir. Buna rağmen Orhan'ın talim sicillerinin menfi olduğu gerekçesiyle stajyerliği kaldırılmamış ve ardından da görevine son verilmiştir.

Görevine son verilmesi üzerine Midyat halkı ve Midyat'taki bütün siyasi partilerin ilçe başkanları Orhan hakkındaki haksız işleme karşı çıkmışlardı. İki yıl kadar işsiz kalan Orhan, geçenlerde Danıştayın yürütmeyi durdurma kararı üzerine görevine dönebilmiştir.

BURDUR VALİSİ BAKANIN EMRİNİ DİNLEMİYOR

Burdur valisi Ömer Naci Bozkurt, bundan bir süre önce Yeşilova Şubemiz üyelerinden Ali Tekeli, Dursun Utku, Ökkeş Karaoğlan, ve Veysel Durmuş'u Burdur'un çeşitli ilçelerine sürmüştü. Bunun üzerine Millî Eğitim Bakanı Valiliğe bir yazı göndererek bu işlemin durdurulmasını ve öğretmenlerin yerlerinde kalmasını istemişti. Bozkurt bakanın bu emrini dinlemediği gibi öğretmenleri açığa almıştı. Açığa alma işlemini Danıştaya götüren üyelerimiz yürütmeyi durdurma kararı almışlardır. Burdur valisi Bozkurt, Danıştayın yürütmeyi durdurma kararına ve bakanın yazılı emrine rağmen üyelerimizi Yeşilovadaki görevlerine geri vermemiş ve sürüldükleri yerlerde görevlerine başlatmıştır.

DANIŞTAY BAKANLIĞIN BİR İŞLEMİNİ DURDURDU

Danıştay Beşinci Dairesi, bundan bir süre önce Manisa Saruhanlı İlçesi Halitpaşa Kasabası Gazi İlkokulu Öğretmenliğinden alınarak Manisa Millî Eğitim Müdürlüğünde evrak memurluğuna verilen üyemiz Abdullah Başkan hakkındaki bakanlık müdürler komisyonu işlemi hakkında yürütmeyi durdurma kararı vermiştir.

DANIŞTAY BEŞ İŞLEMİ DAHA İPTAL ETTİ

Danıştay, askerliklerine er olarak karar verilen üyelerimizden Kazım Baycan, Ahmet Umar Osman, Ercan Taşdemir, Mustafa Yüksel ve Recep Çapar hakkındaki MSB işlemini iptal etmiştir.

BAYINDIR TAHLİYE EDİLDİ

Hendek'te çıkan bir gazetede çıkan iki şiirinden dolayı 1.6.1974 günü tutuklanan TÖB-DER Hendek Şubemiz Başkanı Necmi Bayındır, 18.7.1974 günü yapılan ilk duruşmasında avukatların talebi üzerine tahliye edilmiştir. Bayındır'ın duruşmasına 24.9.1974 günü Sakarya Ağır Ceza Mahkemesinde devam edilecektir.

LİCE KAYMAKAMININ ÖĞRETMENLERE BASKISI

TÖB-DER Lice Şubemiz, 22.6.1974 günü bir bildiri yayınlıyarak Lice Kaymakamı A. Hami Arıtürk'ün öğretmenlere yaptığı baskıları protesto etmiştir. Şubemizin bildirisinde belirtildiğine göre:

Kaymakam ortaokul öğretmeni Necip Günaydın'ı jandarma zoru ile memur konutu olan evinden çıkartmış, Lice'de bir sinemanın temel atma töreninde halka hitaben «Sinemanın önemini kafanıza vura vura anlatacağım» demiş, törene katılan bazı öğretmenler hakkında «katılmadılar» diye soruşturma açtırmış, Çeper köyündeki Atatürk büstünün açılış töreni için arabaya binen öğretmen Şerafettin Mertoğlu'na halkın içinde «Sen in, gelme, git Fakir Baykurt'un kitaplarını oku» demiş, ayrıca 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramında öğretmen Nazif Sarıhan'a hakaret etmiş, müzik çalışmaları yaptığı için Lice şubemizi kapatmaya kalkışmıştır.

BURDUR'DA BEŞ ÜYEMİZ MAHKEMEYE VERİLDİ

Burdur Savcılığı TÖB-DER Burdur Şubemiz eski yönetim kurulu üyelerimizden Ahmet Ali Bilgen, Eşref Süerkan, Cavit Soysal, Tahir Uğur, Halil Karaman haklarında 1630 sayılı Dernekler Yasasına muhalefet ettikleri iddiasıyla Burdur Asliye Ceza Mahkemesinde dava açılmıştır. Üyelerimiz 22.5.1974 günü Burdur Belediyesine bir yazı göndererek eğitim ve öğretim bakımından şehrin temizliği, trafik düzeni ile ilgili görüş ve önerilerini bildirmişlerdir. Bu yazı Burdur'da yayınlanan «Yeni Turan Gazetesi»nde de çıkmıştır. Savcı yazının bildiri olduğunu ve «alındı belgesi» alınmadan Belediyeye ve Gazeteye verildiğini iddia etmektedir.

DOSTLAR TİYATROSUNA MOLOTOF KOKTEYLİ ATILDI

4.7.1974 günü Fethiye şubemiz adına bir temsil verirken Dostlar Tiyatrosu oyuncularına oyun sırasında molotof kokteyli atılmıştır. Oyunu seyretmekte olan bazı öğretmenler, ilçe kaymakamı ve savcı da yaralanmıştır.

MÜFTÜNÜN KIŞKIRTMASIYLA DÖVÜLDÜ

Ağrı Taşlıçay İlçesi öğretmenlerinden üyemiz Ahmet Çelebi, ileri düşünceleri yüzünden, 14.7.1974 günü kahvede otururken bir kısım saldırganlar tarafından kıyasıya dövülmüştür. Müftü saldırganları «Sizi din adına bu dinsizi öldürmeye davet ediyorum, vuran gazi ölen şehittir» diyerek kışkırtmıştır. Yaralı bir şekilde halk tarafından kurtarılan Çelebi olaydan sonra karakola götürülmüş ve gözaltına alınmıştır. Olay çevrede büyük üzüntü ve tepki yaratmıştır. Çelebi'nin dövülmesinden sonra Taşlıçay'daki öğretmenler de ilçe dışına çıkartılmıştır.

YOLU KESİLİP KOMAYA SOKULDU

Eşme şubemiz saymanı Eyüp Tozan, 8.7.1974 günü gece saat 23.00 sıralarında evine giderken kendilerine «komando» adı verilen kişilerce yolu kesilerek dövülmüştür. Komaya giren Tozan'ı saldırganlar öldü sanarak bırakıp gitmişlerdir. Daha sonra bir bekçi tarafından sokakta bulunan Tozan hastahaneye gönderilmiş ve on günlük rapor verilmiştir.

İSVEÇ'TEKİ TÜRK ÇOCUKLARININ EĞİTİMİ

Gürkan UÇKAN

İsveç'in en büyük ve ciddî sabah gazetesinde, «İşte Burada Eğitiliyor Bulaşıkçılarımız» başlığı altında, Türk işçilerinin çocukları ile ilgili bir yazı yayınlandı geçenlerde. 256 Türk öğrencinin, çeşitli sınıflarda okumakta olduğu okulun eski öğretmenlerinden kürt yazar Mahmut Baksi'nin yazısında önce, Türk çocuklarının davranış farklılıkları nedeni ile çok garipsendikleri anlatılıyor. Çocukların sıhhatsiz oldukları, yıkanma alışkanlığına sahip olmadıkları için pis koktukları ve doğru dürüst yemek yemeyi bile bilmedikleri belirtiliyor. Bu arada, Türk çocuklarının, İsveçli öğrencilerle kaynaşamadıkları ve İsveç'de olmaktan çeşitli nedenlerle hiç memnun olmadıkları ekleniyor. Yazarın en çok ağırlık verdiği husus, bu çocukların, eninde sonunda bulaşıkçı v.s. olmaktan öteye gidemiyecekleri gerçeği. Yazar, «bu da zaten İsveç makamlarının istediği şey» diyor. Fotoğraflar ile bir büyük sayfanın çoğunu kaplıyan yazı, yazarın, Türkiye'de İsveçli öğretmenlerin ve TÖB-DER'in gözetimi altında bir «İsveç'e gidecek işçi çocukları için zorunlu hazırlık okulu» açılması teklifi ile tamamlanıyor.

Bu yazıdan bir hafta sonra, aynı gazetenin aynı sayfasında, adı geçen okulun rektörünün yanıtı çıktı. Rektör, Türk işçi çocukları için, İsveçli çocuklarla aynı olanakların var olduğunu ileri sürüyor. Türk işçi çocuklarının, eğitimlerini yarım bırakmalarının nedeninin, ailelerin çocuklarını biran evvel bir işe yerleştirip, para kazanır hale getirme arzusu olduğunu yazıyor. Mahmut Baksi'nin Türkiye'de açılmasını istediği okulu bir düş olarak niteliyen rektör, çeşitli ekonomik ve toplumsal nedenlerle, böyle bir şeyin düşünülemiyeceğini belirtiyor. Rektör yazıya devamla, İsveçli öğrencilere, dünyanın salt kendi çevrelerinde gördüklerinden çok farklı olduğunu göstermesi bakımından, Türk işçi çocukları ile aynı sıraları paylaşmalarının çok yararlı olduğunu anlatıyor. Yazı, yabancı işçilerin çocuklarının kendi ana dillerinde eğitimlerine önem verildiği ve dördü meslekten yetişme, 15 Türk öğretmene sahip olunduğunun belirtilmesi ile tamamlanıyor.

Bir yorum yapmadan bu yazıları sizlere özetledim. Oysa, kişiliklerini kazanmadan anayurtlarından koparılıp, buralara getirilmiş çocukların, hem geldikleri yeni topluma uyamayan, hem de döndüklerinde kendi toplumlarından kopmuş kalacak yaşamaları, düştükleri durumlar ve sorunları — hele hele ırkçı, ayırımcı, burnu havada Batı dünyasında kendilerine verilen yer ve değer — sayfalarca anlatılsa yetmez. Bir - iki göstermelik devlet teşebbüsü ile işçilerimizin ve çocuklarının sorunlarının çözüleceğini sananlardan değilim. İşçimize ekmeğini kendi ülkesinde insanca kazandıracak ve toplumda gerekli yeri verecek bir ortama gelmedikçe, bu ortamı yaratmadıkça, çözüm yok!

TÖS Davası ile ilgili Askeri Yargıtay Bozma Kararı

TÖS Genel Başkanı Fakir Baykurt ve 59 arkadaşı hakkında Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askerî Mahkemesince T.C. Y. nın 141. maddesine göre verilen mahkûmiyet hükmü Askerî Yargıtay 4. Dairesince bozulmuştur. Bozma kararının gerekçesinden bazı bölümleri aynen yayınlıyoruz :

.....

«Hüküm mahkemesi TOS'ün, Devrimci Eğitim Şûrası, kısa adıyla (DEŞ)in 4-8 Eylül 1968 tarihli toplantısından itibaren illegal hale dönüştüğünü kabul etmekte ve bu kabulüne mesnet olarak Şûraya sunulan bildirilerden bazıları ile, komisyon raporlarından bir kısmını ve yine Şûra'da geçen bazı konuşmaları kanıt olarak göstermektedir.

Bu itibarla DEŞ'in mahiyeti ve çalışma konularına değinmek toplantının genel görünümünü açıklığa kavuşturacaktır. DEŞ'in toplanmasına, TÖS yürütme ve yönetim kurulları karar vermiş, Şûra 4-8 Eylül tarihlerinde beş gün süre ile Ankara'da Siyasal Bilgiler Fakültesi salonunda çalışmalarda bulunmuştur.

Genel Başkanlıkça seçilen düzenleme kurulu, ele alınacak konuları saptamış, görev alan şahıslar ve gruplar, konular üzerinde birer bildiri hazırlamışlar; bildiriler genel kurulda tartışıldıktan sonra, seçilerek görev almış bulunan komisyonlar birer rapor hazırlamışlardır. Komisyon raporları genel kurulda tartışılıp onaylanmak suretiyle kabul edilmiş; bütün çalışmalar bittikten sonra kabul edilen «Devrimci Eğitim Şûrası bildirisi ayrıca yayınlanmıştır. Bildiriler, tartışma özetleri ve komisyon raporları, genel bir redaksiyondan geçirilerek yayına hazırlanmış ve bir TÖS yayını olarak «Devrimci Eğitim Şûrası» isimli bir kitapta toplanmıştır. Gerek hüküm mahkemesi ve gerekse Yargıtay incelemesi sırasında DEŞ'le ilgili hususlarda, bu kitap metni esas alınmıştır. (Kitap Deş: 26 sıra : 39'daki zarf içinde bulunmaktadır). Şûra genel kurul çalışmalarını oturum başkanları yönetmiş, Şûra sekreterliğini dava sanıklarından Osman K. Akol yürütmüştür.

.....

Bu suretle bildirilerin görüşülmesi ve bunlar üzerinde tartışmalar bittikten ve komisyon raporları da oya sunulup kabul edildikten sonra kürsüye gelen Nejat ERDEN **Devrimci Eğitim Şûrası bildirisini okumuş;** Oya sunulan bildiri oybirliğiyle kabul edilmiş; **Genel Başkan Fakir BAYKURT** kapanış konuşmasını yaptıktan sonra; **Can YÜCEL tarafından hazırlanan «Devrimci Eğitim Şûrası Andı»** ayakta ve hep birlikte okunmuş «Dağ başını duman almış» marşı söylenerek Şûraya son verilmiştir.

Andın sözleri şöyledir.

Türküm, doğruyum, devrimciyim.
Yasam iç ve dış gâvuru dışarı atmak
Yurdumu tezelden kalkındırmaktır...
Ülküm işçiye iş,
Köylüye toprak
Bebeye süt
Yavruya ekmek ve kitap,
Gence gelecek sağlamaktır...

Varlığım ulusal kurtuluşumuza ve bağımsızlığımıza armağan olsun...

.....

Hüküm mahkemesi, yukarıda özetlenen, sanık Fakir Baykurt'un Deş'i açış konuşmasında özellikle : Kurtuluş Savaşından sonra yurdumuzda yapılan değişiklikleri köke inmeyen (Biçimsel) değişiklikler olarak nitelendirmesini, eğitim sistemimizin fırsat eşitliği sağlamadığını belirtmesini, eğitimdeki düzeltmelerin alt yapıdaki bozukluklar düzeltilmeden yapılamıyacağını söylemesini, mevcut düzenin Anayasa ve adil yasalara aykırı olduğu görüşünü öne süremesini; uyanıp yenileşmeyi bekleyen halkın, bunun gerçekleşmediğini görmesi halinde demokratik süreç içinde bir müddet bekledikten sonra düzen değişikliğini kendisinin yapacağı neticesini çıkarmasını; hatalı bir yönde değerlendirdiği görülmüştür.

Zira konuşmanın tam metni veya yukarıya çıkartılmış bulunan özeti incelendiğinde : sınıfsız yani komünist sistem arzusu, kanlı kırımlı bir düzen değişikliği istemi, zorla iktidarın devrilmesi özlemi, bilimsel sosyalizm açısından Türkiye'nin düzeninin ele alınmış olduğu kanaati ve nihayet Sovyet Rusya, Çin Halk Cumhuriyeti gibi ülkelere benzer şekilde (Sosyalist Türkiye) yaratılmak istenmiş olduğunun kabulü; konuşma metnine uygun düşmemektedir. Ancak Marksist-doktrinde sınıfsız sistem tabiri komünist sistem anlamına gelmekte ise de, konuşmada kullanılan sınıfsız sistem tabi-

riyle sosyal adaletin gerçekleştiği bir düzenin kasdedilmiş olduğu anlaşılmaktadır.

Esasen bu sistemin demokratik yollarla gelmesi arzusu konuşma metninde açık olarak görülmektedir. Komünist sisteminin ise ihtilâlci karakteri, onun en belirgin özelliğidir.

Hüküm mahkemesi bu konuşmanın hedefinin T.C.K. nun 141 ve 142 nci maddelerinde ifadesini bulan ihtilâlci sosyalizme yönelmiş olduğu sonucunu çıkartırken, 2 nci devrimci eğitim Şûrası hazırlık çalışmaları sırasında basılmış bulunan beş nolu bildirinin (Dos: 26 Sf. 8/2) 20 nci sahifesi ile Devrimci öğretmenin savaşı isimli (DEŞ) kitabının 59 ve 60 ncı sahifelerine de atıfta bulunmaktadır. Gerçekten, bu yazılarda Sovyet Rusya, Çin Halk Cumhuriyeti ve benzerleri Devletler sosyalist ülkeler olarak tanımlanmakta iselerde konuşma metninde sosyalist Türkiye'den bahsedilmediği ve konuşmanın genel izah tarzının ihtilâlci karakter taşımadığı, ayrıca sanığın Şûrayı açış konuşması ile bu yazılar arasında direkt bir münasebetinde bulunmadığı, konuşmanın 4.9.1968 tarihinde yapıldığı bahsi geçen yazıların ise 1971 ve 1969 yıllarında yazılmış oldukları görülmektedir.

Ayrıca hüküm mahkemesi sanığın gençlik hareketleri hakkında sitayişkâr bir ifade kullanmasını telmihen Dev-Gençlilerin silâhlı savaş sürdürdükleri (Gerekçeli Hüküm Sf: 73 son satır ve devamı) görüşünü öne sürmüş ise de, konuşmanın yapıldığı 4.9.1968 tarihine kadar devlet kuvvetlerine karşı silâhlı öğrenci eylemlerinin başlamamış olduğu Ankara sıkıyönetim K.lığınca çıkartılan (olayların kronolojisi 1967-1972) isimli kitabın incelenmesinden anlaşılmaktadır. Bu nedenlerle konuşmanın T.C.K. 141 inci maddesini ihlâle matuf yönü olmadığı sonucuna varılmıştır.

.....

Devrim için eğitim ilkesi muğlak bir kavramdır. Çeşitli yorumlara müsait bir görünüm arzetmektedir. 1971 yılında toplanması düşünülen ve fakat toplanamayan ikinci DEŞ'in önemli konularından birinin de bu husus olduğu anlaşılmaktadır. Ancak raporun ana temasında eğitim olanaklarının her çeşit ve derecesinden geniş halk topluluklarının yararına olacak yeni bir eğitim sisteminin saptanması, bu konuda yabancılara söz hakkı tanınmaması arzusu hâkim bulunmaktadır.

Savaş sözcüğünün mücadele karşıtı olarak kullanıldığı, sosyalist Türkiyenin de demokratik yollarla kurulmasının istendiği anlaşılmaktadır. (G. Hüküm. Sf. 77).

Hükmün 78 inci sahifesinde Anıtkabirde, bizi mahvetmek isteyen emperyalizme karşı halk savaşı vermek için devrimciler ant içti başlıklı bir gazete haberine de yer verilmektedir. Bu yazı 15.10.1070 tarihli TÖS gazetesinde neşredilmiştir. (Ds. 26 Sf: 20) bu haber ile haber tarihinden iki yıl önce kaleme alınmış olan rapor arasında ilişki kurulması ve sonuç olarak T.C.K.nun 141 inci maddesinin ihlâline matuf mahkemenin kabulünde isabet görülmemiştir.

Bunu takiben DEŞ kitabının 110-124 sayfalarında yer alan ve Prf. Bülent Nuri ESEN tarafından hazırlanmış bulunan 1961 Anayasasında devrimci eğitimin kökleri başlıklı bildiriye G. hükmün 81. ve 82 nci sahifelerinde yer verilmiştir.

Hüküm mahkemesi özellikle bildirinin : Türk Milleti devrim yapma niteliğinde olan bir millettir. Diye başlayan ve gerektimi meşru düzene girebilmek için «Direnme hakkını kullanıp devrim yapar. (Anayasa Başlangıç. Fıkra 2) 1960 devrimi bunun örneğini vermiştir. Bütün dava devletin kuruluşunda yatan ana ilkeleri hiç unutmadan gerçekleştirmek yetiştiricilik görevinin yerine getirilmesinde eğitimi devrimci niteliğinden uzaklaştırmaksızın yarını emanet edeceğimiz kuşakları hazırlamaktır. Denilmek suretiyle sona eren parçasından mahkemece, devrimin ihtilâl anlamına geldiği ve Şûraca devrim için eğitim ve Türkiye yaratmak hususları kabul edildiğine göre, bunun işçi-köylü sınıflarını bilinçlendirerek ihtilâl yoluyla gerçekleşmesinin sağlanmak istendiği sonucu çıkarılmaktadır.

Bildirinin tamamı incelendiğinde Anayasa ve Atatürk ilkelerine bağlılık bariz bir şekilde tezahür etmektedir. Bir (Devrim) sözcüğünden ve Anayasadan alınan bir hükümden ihtilâl ve halk ihtilâli niyetinin varlığını çıkarmanın isabetli olamıyacağı özellikle T.C.K.nun 141 inci maddesinin bu bildiri nedeniyle ihlâline matuf bir görüşün varit bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

.....

Hüküm mahkemesi I inci DEŞ'in kapanış konuşmasına da DEŞ'le ilgili olarak hükümde yer vermiştir. (Deş kitabı Sf: 499 - 502) G. Hüküm Sf : 84) yukarıda özeti çıkarılmış bulunan bu konuşma, Şûra bildiri ve komisyon raporlarının birer özeti mahiyetindedir. Dairemiz görüşlerine de yukarı bölümlerde yer verilmiştir. Mahkeme de konuşmanın sadece metnini vermekle yetinmiş önemli gördüğü cümlelerin altını çizmiştir. Ancak bu konuşmanın da T.C. K. nun 141 inci maddesini ihlâl eden yönü olmadığı sonucuna varılmıştır. G. Hükmün 87, 88 ve ve 89 uncu sahifelerinde 1 inci Deş kararlarının TÖS'ü bağlayıcı nitelik taşıdığı izah edilmekte ve bu kabul isabetli bulunmaktadır. Ancak hükmün 88 inci sahifesinde temas edildiği üzere DEŞ kararlariyle TÖS'ün öğretmen öğrenci, işçi ve köylüyü bilinçlendirerek Marksist-leninist doğrultuda bir ihtilâlin hazırlayıcısı olduğu da zahire çıkmış değildir. ASD'nin Aralık 1970 tarih ve 26 ncı sayısında TÖS'le il-

gili olduğu yazılı haberin de TÖS'ü bağlayıcı niteliği bulunmamaktadır.

Sonuç olarak, Türkiye Öğretmenler Sendikasının I inci Devrimci Eğitim Şûra çalışmaları ile ilgili olarak komünist bir cemiyet haline geldiğini kabul etmenin sözü edilen konuşma, bildiri ve komisyon raporlarına göre mümkün olamıyacağı ve Deş kitabının müsnet suçun delili olmak niteliğini taşımadığı kanaatine varılmış; aksi görüşü yansıtan mahal mahkemesinin kabulünde isabet görülmemiştir.

.....

Hüküm mahkemesi, daha sonra dava sanıklarından Dursun AKÇAM ile bu davada sanık olmayan Talip APAYDIN, Avni AYTAN, Ali BOZKURT ve Vahap ERDOĞDU'nun müştereken hazırladıkları yine 2 nci DEŞ'in hazırlık çalışmalarına dahil bulunan 6 numaralı bildirinin bir bölümünü değerlendirmeye tabi tutmuştur. (Dos. 26 sıra, 7 G. Hüküm Sf: 106)

Bu bölümde üretim biçimlerinin geçirdikleri evreler :

1 — İlkel komünal toplum
2 — Köleci toplum
3 — Feodal toplum
4 — Kapitalist toplum
5 — Sosyalist toplum olarak sıralandırılmıştır.

Mahkeme, sanık Fakir BAYKURT ile diğer bazı sanıkların sosyalist toplum tabirinden Sovyet Rusya, ve Çin Halk Cumhuriyeti nev'inden bir toplumu kasdettiklerini, ancak son aşamaya (komünist toplum) yukarıdaki sıralamada yer verilmediğini ve fakat «Sosyalist Türkiye» demekle «Komünist düzeni kasdettiklerini, bunu gerçekleştirmek içinde TÖS'ün halkı bilinçlendirmeyi ve bu uğurda savaş veren gençleri maddî ve manevî yönden desteklemeyi üstlendiğini karar yerinde açıklamıştır.

Bildirinin aynı sayfasının son bölümünde aynen :

«Devrim için eğitim» dediğimiz zaman, toplumun üretim ilişkilerini değiştirmeye yönelmiş bir eğitimi amaçlıyoruz. Toplumdaki üretim ilişkilerini değiştirmek iktidar yolu ile olur. Bu amaçla eğitim ilkesi halka mal edilmeli ve halk kendi oyu ile bunu sağlayacak bir iktidarı başına getirmelidir; denilmektedir.

Gerek bildirinin tamamı ve gerekse yukarıda bahsi geçen halk oyu tabirinin mevcudiyeti, mahkemenin yukarıda değinilen kabulünü doğrular mahiyette görülmemiş ve ayrıca 5 No: lu bildiri ile ilgili olarak yapılmış bulunan açıklama'da da temas edildiği üzere, bu bildirinin de TÖS'ü bablayıcı niteliği şüpheli görülmüş ve davanın delili olamıyacağı sonucuna varılmıştır.

.....

Mevcut delillerin müştereken değerlendirilmesi sonucu TÖS genel merkezinin Millî Demokratik devrim stratejisini şüpheye yer vermeyecek şekilde kabul ettiği hususundaki mahkemenin görüşüne katılmak mümkün olmamıştır. Ayrıca Gerekçeli Hükmün 126 ncı sahifesinden başlayan ve 143. sahifesinde son bulan ve TÖS tarafından yürütüldüğüne değinilen bazı eylem, bazı teşekküllerle iyi ilişki kurmak ve bazı neşriyat çalışmaları, bazı bildiri dağıtılması hususları TÖS'ün komünist bir cemiyet haline geldiğinin kanıtı olarak kabul edilememiş bu yönden de mahkemenin görüşünde isabet olmadığı sonucuna varılmıştır.

.....

Sonuç olarak: 1. Devrimci Eğitim Şûrası çalışmaları, müsnet suçun delili olarak kabul edilememiş; ikinci devrimci Eğitim Şûrası toplanamamış, bu Şûra için basılan bildiriler TÖS idarecilerinin tasvibinden geçtiği açıklık kazanamadığından, TÖS'ü bağlayıcı nitelikte görülememiş; diğer delillerin ise TÖS'ün T.C.K.nun 141/1 inci maddesinin öngördüğü bir cemiyet haline dönüştüğünün isbatına yeterli olmadıkları sonucuna varılmıştır.

TÖB - DER'DEN ŞUBE VE ÜYELERİMİZİN ÖDEMELİ OLARAK İSTİYEBİLECEĞİ KİTAPLAR

Kitabın Adı :	Yazarı :	İndirimli Fiyatı
1. Hukuk Yazıları	Avukat Halit Çelenk	10 TL.
2. İş ve Meslek Eğitimi	İ. Hakkı Tonguç	5 TL.
3. Devrimci Eğitim Şûrası	TÖS Yayını	10 TL.
4. Büyük Eğitim Mitingi	TÖDMF Yayını	5 TL.
5. Büyük Eğitim Yürüyüşü	TÖS Yayını	2,5 TL.
6. Öğretmenin Hukuk Rehberi	TÖS Yayını	2,5 TL.
7. Savunma Stratejisi ve Ulusal Ordu	Haydar Tunçkanat	0,5 TL.
8. Montaj Sanayi	Hilmi Özgen	0,5 TL.
9. Dünya Olayları ve Dış Politikamız	İbrahim Çamlı	0,5 TL.
10. Toprak ve Tarım Reformu	Sami Küçük	0,5 TL.
11. Türk Halkının Beslenme Sorunu	Osman Nuri Koçtürk	0.5 TL.

EMPERYALİZMİ İYİ TANIYALIM

Tahsin ÇOPUR

Doğan Avcıoğlu'nun «Milli Kurtuluş Tarihi» adlı eseri, üçüncü cildin yayımlanması ile tamamlanmış oldu. (*)

Birinci kitapta «Emperyalizm Karşısında Türk Aydınının Aymazlığı ve Tam Bağımsızlık,» ikinci kitapta «Sovyet Devrimi Karşısında Türk Devrimi», üçüncü kitapta «Cumhuriyet Dönemi inceleniyor. Emperyalizmin çeşitli oyunlara giriştiği günümüz Türkiyesinde, bazı olayları daha iyi anlayabilmek için, Emperyalizmin dün ne düşündüğünü ne yaptığını, birinci kitaptan yapacağımız alıntılarla göstermeğe çalışalım.

Yıl 1914. İngiltere Başbakanı Lloyd George'un Türkler için düşüncesi : «Bir insanlık kanseri, kötü yönettikleri toprakların etine işlemiş bir yara.» «Türkler, yüzyıllarca Avrupa da kalmışlar ve Avrupa'nın başına daima dert açmışlardır. Hiç bir zaman Avrupalı olmamışlar, Avrupa uygarlığını benimsememişlerdir.»

Lord Curzon, 2 Ocak 1918'de İstanbul'un gâvurlaştırılmasını önerir : «İstanbul, özellikle Doğu Dünyasının kozmopolit ve uluslararası bir şehridir. Ayasofya ki, 900 yıl önce bir hiristiyan kilisesi idi, elbet eski durumuna getirilecektir.

Aynı Lorda Curzon, 20 Mart 1920'de Türklere askerliği de yasaklar : «Türkler için askerlik mesleği tamamen kapanmıştır. Kuşkusuz, Türkler askerlik yapmak isterlerse, başka bir yere gidebilirler. Fransız Lejyonu onları kabul edecektir. Ne var ki, İngiltere buna dahi karşıdır. Çünkü Türkler, öteki düşmanlarımızdan farklıdır, başka bir yerde bile askerî eğitim görmeleri iyi değildir. Yeniden Türkiye'de askerî bir dönem açılabilir.»

«Böl, böl yönet» taktiğini büyük elçilik baştercümanı Ryan, 25 Aralı k 1919 tarihli raporunda : «Panislâmizmi ezemeyiz, bu tıpkı batıdaki milliyetçilik gibidir. Bizim şimdiki hedefimiz bölmek, arkadaş gibi davranıp kazanmak, sonra hükmetmek olmalıdır.» şeklinde ortaya kor.

İngiliz Emperyalizmi Anadolu'nun işgali için, niçin Yunanistan'ı kullanmıştır. Avcıoğlu, İngiliz profesörü Toynbee'den naklen şu biçimde yanıtlıyor :

«Türkiye'ye kararlaştırılacak barış koşullarını kabul ettirebilmek için gerekli kuvveti İngiltere Hükümeti doğuda bulundurmak olanağından yoksundur. Yunanistan, askerî birlikleri sağlayabilir ve İngiltere'nin diğer desteği ve diplomatik yardımıyla, barış koşulları Yunan isteklerini de kapsadığı takdirde, Yunanistan bunu sevinçle yapacaktır. Eğer Yunanistan kendi isteklerini İngiliz desteğiyle sağlayabilirse, İngiltere'nin izinde gitme durumunda kalacaktır. Zira Yunanistan, bir adadır, yarımadalar labirentinden kurulu bir deniz devletidir. Anadolu'da göz koyduğu yerler, denizaşırı topraklardır. Kısaca, eğer Türkiye'ye Yunanistan'ın Kara Kuvvetiyle egemen olunabilirse, Yunanistan'a da İngilterenin deniz gücüyle egemen olunabilir. Böylece İngiltere Orta ve Yakın Doğudaki savaş amaçlarını, İngiliz can ve parası harcamaksızın da gerçekleştirebilir.»

Emperyalistlerin plânları uzun vadelidir. Yıl 1912. Morgenthau Türkiye'ye elçi atanacaktır. Amerika Cumhurbaşkanının cevabı kesindir : «Türkiye diye birşey olmuyacak ki elçi göndermek gereksin.»

Avcıoğlu'nun, 1914 yılında, bugünkü Türkiye sınırları içinde Amerikan misyonerlik kurulu, okulu, hastahanesi hakkındaki bilgileride düşündürücü : «... Yalnızca Amerikan Misyonerler Kurulu örgütüne bağlı 174 misyonerlik vardır, 17 büyük misyonerlik merkezine ve 9 hastayaneye sahiptir. 426 okulu ya doğrudan doğruya işletmekte, ya da kontrolü altında tutmaktadır. Bu okullardaki öğrenci sayısı 25 bindir.»

Amerikalı profesör Early'ün sözleriyle :

«Amerika misyonerlerinde ve misyoner okullarından Ermeniler dillerini ve tarihsel geleneklerini yeniden üstün tutmayı öğrendiler. Batının siyasal, toplumsal ve ekonomik ilerleme ideallerini tanıdılar. Bulundukları duruma karşı daha etkin bir hoşnutsuzluk duyması ve köylü müslüman komşularına karşı keskin bir üstünlük duygusu beslemeyi elde ettiler.»

Yine Early'e göre, Bu misyonerler ve din adamları dünyanın hiç bir ülkesinde Türkiye'deki kadar emperyalizme hizmet etmemişlerdir.»

Ahmet Emin Yalman bir toplantıda, misyoner Samuel Zwanzer'in şu biçimde konuştuğunu anılarında belirtir :

Başlıca hedefimiz, müslümanları, özellikle müslüman Türkleri, İsa'nın yoluna çekmek olmalıdır. Ruh avcılığında doymak bilmeyiniz ve ruhlara saldırınız. Bunları hükmünüzün altına geçirmeğe bakınız. Av diye gözlerinize kestirdiklerinizi, analarından, baablarından, kerdeşlerinden, dostlarından koparmak gibi bir endişe, ve vicdan azabı sakın sizi yolunuzdan alıkoymasın, bu gibilerin göz yaşlarını hiçe sayarak, mümkün olduğu kadar çok ruh avlamağa bakmak gerektir.»

Amerika Anadolu'da ticaret yapmak istemektedir. Gillepsie, Ankara'ya gelmiş, Bakanlıklara 40 soruluk bir liste sunmuştur. «Türkiye'nin Amerikan iş adamlarına karşı tutumunun açıklığa kavuşturulması» dır. bunlardan biri. 1922 Martında, Alten Dulles'de, Yusuf Kemal ile görüşürken, «Amerikan iş adamlarının Türkiye'de ticari alanda, ya da başka konularda işe girişirlerse; Türk mahkemelerine güvenip güvenemiyeceklerini» sorar.

A.B.D. lerinin Boğazlar için görüşü : «İstanbul ve Doğu Trakya Türk kontrolüne düştüğü takdirde geçiş serbestliğini korumak için en sağlam garanti, savaş gemilerinin boğazlardan geçme hakkının sağlanması olacaktır. Böylece Amerikan çıkarlarını korumak için A.B.D. nin savaş gemileri İstanbul'a

Çalışma Programı Hazırlama Komisyonu Raporu

TOB-DER II. OLAGAN GENEL KURULU DİVAN BAŞKANLIĞINA

Komisyonumuz, önceden hazırlanarak Kongre Başkanlığına verilmiş olan program taslakları önerilerini ve şubelerden gelen istemlerin ışığı altında çalışmalarına başladı. Taslak ve önerilerdeki ortak maddeler saptandı. Ayrıca komisyonumuzca önemli görülen çalışma önerileri de tartışılarak aşağıda ana başlıklar altında belirtilen çalışma program taslağı düzenlendi.

A — GENEL OLARAK :

1 — Türkiye'nin dünya üzerindeki yerinin belirlenmesi,

2 — Öğretmenin toplumdaki yerinin belirlenmesi,

3 — Öğretmenin toplumsal mücadelesinin yönü ve niteliğinin saptanması,

4 — Halkçı ve demokratik eğitim ilkelerinin belirlenmesi ile ilgili çalışmalar.

B — ÖRGÜTLENME ÇALIŞMALARI :

1 — Genel merkezce yapılacak örgütlenme çalışmaları,

2 — Yönetim Kurulu Üyeleri ve Bölge Temsilcilerince yürütülecek çalışmalar,

3 — Şubelerce yapılacak çalışmalar,

a) Şube organlarının bu konudaki çalışmaları,

b) Yakın şubelerin ortaklaşa yürütecekleri çalışlar,

c) Okullara yada işyeri esasına göre yapılacak çalışmalar,

d) Örgütümüze özgü bir disiplinin sağlanması ile bireyci tavırların önlenmesi çalışmaları,

C — ÖRGÜT İÇİ EĞİTİM ÇALIŞMALARI :

1 — Bölge toplantıları,

2 — Seminerler,

3 — Şube içi eğitim (Konferans - Açık oturum - Söyleşi v.b.)

4 — Geziler ve kurslarla ilgili çalışmalar.

D — ÖZLÜK SORUNLARIMIZLA İLGİLİ ÇALIŞMALAR :

1 — Personel Yasasının ve Kanun Gücündeki kararnamelerin getirdiği tüm haksızlıkların giderilmesi,

2 — Yapılan intibak yanlışlıkları,

3 — Kaldırılan eğitim ödeneklerinin geri alınması,

4 — Atama ve yer değiştirme yönetmeliklerinin yeniden düzenlenmesi,

5 — Teftiş ve denetleme sorunu,

6 — Disiplin cezaları, disiplin kurulları yerine alt idare mahkemelerinin kurulması,

7 — Stajiyerlik ve stajiyerlerin hakları ile ilgili sorunlar,

8 — İşyeri dışındaki çalışmalar için günlük ve yolluk alınması,

9 — Bayan öğretmenlerin 20, erkeklerin 25 yılda emeklilik haklarını elde etmeleri,

10 — Geçici öğretmenler, eğitmenler ve kurs öğretmenlerinin hakları,

11 — Öşretmen ve halk düşmanı yöneticilerle ve faşizan baskılarla savaş,

12 — Çocuk zamlarının günün koşullarına uygun biçimde ayarlanması, öğretmen çocuklarının yurt, burs, yatılılık sorunlarının çözümü ile ilgili çalışmalar.

E — MESLEK SORUNLARIMIZLA İLGİLİ ÇALIŞMALAR :

1 — Dokuzuncu Millî Eğitim Şûrasının kuruluşu, kararları ve uygulamalarının eleştirisi,

2 — Gelecek Millî Eğitim Şûralarına hazırlık.

3 — II. Devrimci Eğitim Şûrasının örgütümüzce hazırlanması ve toplanması,

4 — Ders kitapları, tek tip ders kitabı, eğitim araç ve gereçleri sorunu,

5 — Öğretmen yetiştiren kurumların ülkemiz gereksinmelerine uygun duruma getirilmesi,

---

gönderilebilecek ve bu gemiler yalnızca Türkiye ve Rusya'nın kontrolüne bırakılmayacak olan Karadeniz'e de geçebileceklerdir.»

İstanbul'da bir şube açan ABD.'nin ikinci büyük bankası Guarantu Trut Company; «Gelecekte Amerika ile Doğu Akdeniz, Marmara ve Karadeniz limanları arasında ihracat ve ithalat ilişkileri akılları durduracak çapta olacaktır.» demektedir.

Amiral Bristol'un İstanbul'daki çabası bezirganlıktı. Amerikan donanması, iş adamlarımıza yalnız bilgi sağlamakla kalmıyor Samsun'daki Amerikan Tütüncülük şirketinin çıkarlarının korunması için Samsun limanında sürekli olarak bir muhrip bulunduruyor. Amerikalıların bu bölgede iş yapabilmeleri için büyük fırsatlar var. Başarıda donanmanın bu bölgede sürekli bir nüfuza sahip olmasına bağlı.»

A.B.D. Deniz Kuvvetleri Akademisindeki bir öğretmen de şöyle konuşur :

«İstanbul'da üslemiş birkaç muhribimizin yardımıyla, iş çevrelerimizin temsilcileri gittikçe bu ülkeye yerleşiyorlar. Amerikan gemilerinin telsizleri ile ticari mesajlar en kısa zamanda yerlerine ulaştırılıyor.» Amerikan muhripleri Türk limanlarına durmadan Amerikan mallarından örnekler taşıyorlar..»

Alın okuyun «Milli Kurtuluş Tarihi» ni daha bir genişleyecek çevreniz. Daha bir tanıyacaksınız emperyalizmi. Boşa gitmemiş Avcıoğlu'nun emekleri, sabırlı, titiz çalışması.

(*) İstanbul Matbaası, 1974

yeniden düzenlenmesi,

7 — Meslek içi eğitimin yararlı duruma getirilmesiyle ilgili çalışmalar.

F — YASAL HAKLARIMIZLA İLGİLİ ÇALIŞMALAR:

1 — Dernekler yasasının yeniden ele alınması sorunu,

2 — Sendika hakkının elde edilmesine yönelik eylemler,

3 — Düşün, sanat özgürlüğünü kısıtlayan antidemokratik yasaların yürürlükten kaldırılması,

4 — Toplantı ve yürüyüş özgürlüğü,

5 — Öğretmenin yönetime etkin biçimde katılmasını sağlama,

6 — Şûranın kuruluş yasasıyla temel eğitim yasasının değiştirilmesiyle ilgili çalışmalar.

G — BASIN-YAYIN ÇALIŞMALARI:

1 — Haber bülteninin biçim ve içerik bakımından bir dergi niteliğine kavuşturulması,

2 — Kitap - Elkitabı ve benzeri yayın çalışmaları,

3 — Öğrencileri zararlı yayınlardan koruyacak çocuk kitaplarının çıkarılması,

4 — Kitle haberleşme araçlarından geniş ölçüde yararlanılması,

5 — Üyelerimize indirimli yayın olanaklarının sağlanması ile ilgili çalışmalar.

H — HALKLA İLİŞKİLER KONUSUNDAKİ ÇALIŞMALAR:

1 — Kooperatiflere ve diğer ekonomik halk girişimlerine katılma ve yardım,

2 — Halkevleri, halk odaları ve toplumsal girişimlere katılma ve yardım,

3 — Ücretsiz yetiştirici öğrenci kursları,

4 — Yetişkinlere ücretsiz okuma yazma dersleri,

5 — Köycülük çalışmaları.

İ — DİĞER KURULUŞLARLA İLGİLİ ÇALIŞMALAR:

1 — Hükümetle ve özel olarak Millî Eğitim Bakanlığıyla ilişkiler,

2 — Örgütümüze ilişkin konularda siyasal partiler ve parlâmenterlerle ilişkiler,

3 — Sendikalar, diğer öğretmen ve meslek kuruluşlarıyla ilişkiler,

4 — Tiyatro ve diğer sanat topluluklarıyla ilişkiler,

5 — Yurt dışındaki öğretmen kuruluşlarıyla ilişkiler yönünde çalışmalar.

J — ÇALIŞMA KURULLARI:

1 — Genel Merkezle:

a) Personel ve büro hizmetleri,

b) Hukuk bürosunun daha etkinleştirilmesi,

c) İnceleme-Araştırma ve Bilim Kurulunun kurulması ile ilgili çalışmalar.

2 — Şubelerde:

a) Kitaplık ve yayın,

b) Tiyatro, gezi, dinlenme,

c) Lokal işletmeciliği,

d) Bölge hukuk büroları v.b. kol çalışmaları.

Yukarıda ana başlıklar altında belirtilen çalışmaların yöntemlerini ve ayrıntılarını 1974-1976 dönemi için göreve getirilecek Yönetim ve Yürütme Kurullarının ortak çalışmalarıyla ve tüm taslak, öneri ve dilekleri de gözönüne alarak saptanması kurulumuzca uygun görülmüştür.

Genel Kurulun bilgilerine saygıyla sunulur.

İsmail Hakkı Öztorun	**Ali Rıza Kayaalp**	**Fevzi Ceylan**
Başkan	Sözcü	Yazman
Erdem Uzun		**Gültekin Gazioğlu**
Üye		Sözcü

KAN TER İÇİNDE

Yapıcılar türkü söylüyor
Yapı türkü söyler gibi yapılmıyor ama.
Bu iş biraz zor.
Yapıcıların yüreği
bayram yeri gibi cıvıl cıvıl
ama yapı yeri bayram yeri değil,
yapı yeri toz toprak.
Camur, kar.
Yapı yerinde ayağın burkulur
ellerin kanar.
Yapı yerinde ne çay her zaman şekerli
her zaman sıcak,
ne ekmek her zaman pamuk gibi yumuşak
ne herkes kahraman
ne dostlar vefalı her zaman.
Türkü söyler gibi yapılmıyor yapı
bu iş biraz zor,
zor ama
yapı yükseliyor, yükseliyor.
Saksılar konuldu pencerelere
alt katlarında.
İlk balkonlara güneş taşıyor kuşlar
kanatlarında
Bu yürek çarpıntısı var her putrelinde
her tuğlasında
her kerpiçinde
Yükseliyor, yükseliyor yapı
kan ter içinde.

Nazım HİKMET

II. Genel Kurula Sunulan
ÇALIŞMA PROGRAMI TASLAĞI (*)
1974 - 1976

Giriş :

Türkiye, emperyalist dünya sistemi içinde yer alan yarı bağımlı, geri kalmış bir ülkedir. Emperyalizm ve güdümündeki yerli işbirlikçi egemen sınıfların birlikte oluşturdukları bu geri kalmışlık olgusu, toplumsal yapı ve onun bir uzantısı olan yaşantımızı olumsuz yönde etkilemektedir. Tüm geri kalmış ülke haklarının bağımsızlık ve demokrasi mücadelelerinin gerekçesini bu çarpık toplumsal yapıda görmek gerekir. Ulkemizin eğitim ve öğretmen sorunlarını tutarlı çözümlere ulaştırmak için bu temel doğruları gözönünde bulundurmak zorunludur.

Öğretmenin toplumdaki yeri : Öğretmen, mesleği ve sınıfsal niteliği gereği bildiklerini bilmeyen insana aktaran, onun kendisini ve çevresini oluşturan fiziksel ve sosyal gerçeklik alanlarıyla etkileşimini olumlu yönde kanalize eden bilinçli insandır. Başka bir anlatımla, kitleyi cehaletin pençesinden kurtarmada, onları mutlu bir yaşam düzeyine ulaştırmada bilinç taşıma etkinliğine sahiptir. Kitlelerin bilinçlenmesi egemen sınıfları ürkütür, öğretmene ve aydına saldırmalarına yolaçar. Çünkü onlar öğretmene egemen sınıfların çıkarları esas alınarak hazırlanmış olan eğitim anlayışını uygulayan bir araç gözüyle bakarlar.

Geri kalmış ülke öğretmenlerinin bu tarihsel misyonu, sınıfsal kökenleri de eklenince daha bir etkili olmaktadır. Tüm yoksul ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de öğretmen; işçi, köylü, küçük esnaf ve dar gelirli memur kökenlidir. Kısaca belirtilen bu nedenlerden ötürü öğretmen cehaletin karanlığına terk edilen ve sömürülen geniş halk yığınlarının bağımsızlık ve demokrasi yolunda verdikleri mücadele safında yerini almalıdır.

Öğretmenin sosyal mücadelesi : Öğretmenlerin sorunlarını, toplum sorunlarından ayrı düşünmek yanlıştır. Çünkü öğretmenler de emekçi halk yığınları gibi, gittikçe yükselen fiyatlardan, artan vergilerden, enflasyondan ve bazı işsizlik biçimlerinden zarar görmekte, sıkıntı çekmektedir. Çalışma koşulları günden güne kötüye gitmektedir. Görevlerinin özelliği ve sınıfsal kökenlerinin onlara getirdiği yükümlülükler, sosyal ve ekonomik yaşantılarını etkilemekte, sömürülen sınıflar statüsüne koymaktadır. Bu nedenle, öğretmenlerin sosyal mücadelesini ezilen ve sömürülen sınıf ve tabakaların mücadelelerinden soyutlamak olanaksızdır.

Oğretmen sorunlarını yurt sorunlarından ayrı göstermek sadece egemen sınıfların işine yarar. Bu tür yaklaşımların amacı, halkımızın bağımsızlık ve demokrasi mücadelesini kırmak, safları bölmek, son tahlilde emperyalizmin ve egemen sınıfların çıkarlarını bir süre daha korumaktır. Öğretmen sorunları yurt sorunları ile içiçedir ve yurt sorunları çözümlenmedikçe öğretmen sorunları da çözümlenemez.

Öğretmenin meslek ve özlük hakları : Toplumun her bireyi gibi öğretmen de insanca yaşamak için sosyal ve ekonomik olanakları olsun ister. Bu, en doğal hakkıdır. Sınıflı toplumlarda, sınıf ve tabakaların örgütlenerek sosyal ve ekonomik haklarını koruyup geliştirmeleri, demokrasi gereğidir. Sendika ve dernek kurma, meslek gruplarının başında gelmektedir. Benzemeye çalışılan batı toplumlarının tümünde öğretmenler ve diğer meslek grupları sendikalarını çoktan kurmuşlar ve hak elde etmekte başarılar sağlamışlardır.

1961 Anyasa'sının kamu personeline tanıdığı sendika kurma hakkından yararlanarak kurulan eylemsiz sendikaları bile çok gören egemen sınıflar, hala kamu personelinin ve özellikle öğretmenlerin sendika düzeyde örgütlenmelerinden korkmaktadırlar. Mesleksel ve örgüt haklarımızın korunup geliştirilmesi için sendikal mücadelemizi, saflarında yer aldığımız emekçi halk yığınlarının bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi ile birlikte düşünmek zorundayız. Toplu sözleşme ve grev hakkı olan geıçek bir sendika için mücadele etmek her yurtsever öğretmenin başlıca görevlerindendir.

Eğitimin demokratlaştırılması : Eğitimin demokratlaştırılması, kişiye olanak ve fırsat eşitliğinin sağlanması ile mümkündür. Okuma olanağı, fırsat eşitliğinden önce gelir. Sınıflı toplumlarda olanaklar sosyal adalet kurallarına uygun bir biçimde dağıtılmadığı içindir ki, toplumda her bireyin okuma hakkına sahip olduğunu ve yetenekleri ölçüsünde okuyup kendisini geliştirebileceğini söylemek, temeldeki gerçeği gözden saklamaktan başka birşey değildir. O halde sosyal adalet kurallarına uygun gelir dağılımı düzeni sağlanmadıkça eğitimde fırsat eşitliğinden sözetmek olanaksızdır. Geniş halk yığınları maddî olanaksızlıklar yüzünden çocuklarını okutamamaktadırlar. Bu da halk çocuklarının eğitimde fırsat eşitliğine sahip olamadıklarını kanıtlamaktadır. Gerici siyasal iktidarların, eğitim faaliyetlerine yeterince önem vermemeleri ile çözümlenemez. Bunun içindirki, eğitim sorunlarını toplum sorunlarından kopuk öneri ve önlemlerle çözmek isteyenler her zaman yanılacak, doğru yolu halktan saklamaya çalışanların ekmeğine yağ sürmüş olacaklardır. Eğitimin demokratlaşması için :

a) Gençler, kişiliklerini, kültür düzeylerini ve mesleksel yeteneklerini geliştirme olanaklarına sahip olmalıdırlar.

b) Her çocuğun sosyal köken, cinsiyet, ırk, din meshep ve düşünce ayrımı yapılmaksızın eğitim yapma hakkı olmalıdır.

c) Eğitim sistemi, gençlerin yetiştirilmesi ve yaşamları boyunca eğitimlerini sürdürebilmeleri için zorunlu bir temel olarak görülmelidir.

ç) Eğitimin içerdiği, bilimsel temellere dayanmalı, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın somut gereksinmelerine yanıt vermelidir.

d) Cehaletin ortadan kaldırılması için toplumun her kesimini okula kavuşturmalı ve okur-yazar oranını yüzde yüze çıkarılmasına çalışılmalıdır.

e) Eğitim, gençliğin barış, karşılıklı anlayış ve dostluk, insanlığa saygı duygusu içinde yetiştirilmesine yönelik olmalıdır.

Bütün bu sayılanların yanında öğretmenlerin ve öğrencilerin yönetime katılmaları da başlı başına bir sorundur. Öğretmen, yöneticisini seçme hakkına sahip olmalıdır. Bu hak elde edilmedikçe siyasal iktidarların öğretmenleri kıyma ve sindirme politikaları tasfiye edilemez. Öğretmenin oyu ile yönetime gelmemiş bir yönetici, siyasal iktidarların, başka bir anlatımla işverenin temsilcisi ve kıyımcıbaşı olarak görev yapmak durumundadır.

TOB-DER, yukarıda belirtilen görüş ve ilkelerden hareketle 1974-1976 görev döneminde aşağıda sıralanan sorunların çözümüne çalışmalıdır.

1. Orgütlenme Çalışmaları:

A — Genel Merkezde:

Genel merkez bürolarının iş akışını düzenleyen ve çalışmaları daha verimli kılan etkinliklerde bulunmak,

— Genel merkez ödenti paylarının izlenmesi, toplanması.

— Şubelerle sürekli ilgi ve yazışmaların daha düzenli bir şekilde yürütülmesi, yazışmaların dosyalanması,

— Personelin disiplin içinde çalışmasının belli ilkelere bağlanması;

— Basınla ve diğer meslekî kuruluşlarla, hükümet yetkilileri ile öğretmen parlâmenterlerle ilişki kuracak görevlilerin saptanması;

— Uyelerle, özellikle taşradan gelecek arkadaşlarımızla ilgilenecek görevlilerin belirlenmesi ve bunun için genel merkezde bir görüşme bürosunun kurulması,

— Genel sekreterliğe bağlı bir araştırma ve dökümantasyon bürosu kurmak ve buraya yetkili uzmanlar atamak;

— Genel yönetim müdürlüğüne bağlı bir arşiv bürosu kurarak evrak ve kalıcı belgeleri saklamak, gerektiğinde ilgililerin çalışmalarına ivedi hazır bulundurmak,

— Millî Eğitim ile ilgili yasa, tüzük, yönetmelik, proje, plan, program ve diğer belgeleri değerlendirmek üzere bir büro kurmak.

B — Orgütün Gelişmesi Bakımından Yapılacak Eğitim Çalışmaları:

I — Niceliğe yönelik çalışmalar:

Bölge toplantıları:

Genel Sekreterlikçe düzenlenecek bir programa göre saptanacak bölgelerde toplantı ve seminerler düzenlemek, bu toplantılar öncelikle;

— Uye sayısının az olduğu, önemli bir olayın meydana geldiği, şube yöneticileri, bölge temsilcileri, yönetim ve denetleme kurulu üyelerinin gerekçeli istemleri bulunduğu,

— Ulaşım ve mevsim koşullarının uygun bulunduğu, yürütme kurulunun gerekli gördüğü yerlerde yapılacaktır.

Bu toplantılarda görevlendirilecek kişiler konuşmalarında örgütlenmenin önemi ve gereği, örgütlenme biçimi için yerel dernekler sorunu, üye olmayan öğretmenlere karşı kazanıcı tavır almanın yararları, öğretmenin meslekî ve özlük sorunları, TOB-DER tüzüğünün amaç maddesinin açıklanması ve ilkelerimizin açıklığa kavuşturulması,

— Az gelişmiş ülkelerde ve özellikle Türkiye'de öğretmen örgütçülüğünün önemi ve sorumlulukları,

— Dünyada ve Türkiye'de öğretmen örgütlerinin durumu,

— Toplumların gelişme aşamaları, üretim ilişkileri ve biçimleri, sosyal sınıflar kavramı,

— Emperyalizm ve toplumumuza etkileri,

— Sorunlarımızın sosyal sınıflar açısından değerlendirilmesi,

— Öğrenci, halk ve öğrenci velileriyle öğretmenin ilişkileri ve benzeri konular işlenecektir.

Şube Gezileri:

Genel merkezce görevlendirilecek kişiler ve denetleme kurulu tarafından üye sayısının arttırılması, yerel sorunlar, sosyal ve mesleksel ilişkiler yönünden sık sık şubelerle bağ kurmak.

Bu konudaki çalışmalara etkinlik ve süreklilik kazandırılacaktır.

Basın ve Yayın Çalışmaları:

Orgüt içi eğitimi sağlamak, araştırma ve sonuçlarını duyurmak, bunları değerlendirmek, haberleşmeyi bir düzen içinde gerçekleştirmek için çaba göstermek, yurt içi ve yurt dışı yayın organlarından yararlanmak.

— Araştırma, eğitim, bilim, kültür ve örgüt etkinliklerini tüm üyelere doyurucu bir biçimde ve gecikmesiz ulaştırmak ve bu nedenle TOB-DER Haber Bülteninini bir dergi haline getirmek.

II — Niteliğe Yönelik Çalışmalar:

A — Bölge toplantılarında, şube gezilerinde, basın-yayın çalışmalarında üyelerimizin eğitilmesi yönünde etkinlikte bulunmak.

B — Üyelerimizin örgüt bilincini geliştirmeleri, meslek ve özlük sorunlarımızın çözümünde bilgili, uyanık ve etkin olmalarını sağlamak.

C — Yaz aylarında şube yöneticileri için örgütlenme ve büro hizmetlerinin yürütülmesi konusunda yetiştirici programlar düzenlemek.

III — Genel Yönetim Kurulu Üyelerinin ve Bölge Temsilcilerinin Yapacağı İşler:

— Yönetim kurulunun her üyesinin ve bölge temsilcilerinin «Ozel çalışma programı» düzenlemeleri, bu programın iki genel yönetim kurulu arasındaki çalışmaları kapsıyacak şekilde önceden hazırlamaları.

— Bu raporların yönetim kurulu toplantılarında gündeme alınarak görüşülmesi ve değerlendirilmesi.

— Yönetim kurulu üyelerinin ve bölge temsilcilerinin bölgelerine giren şubelerin ödenti, üye sayısı, genel merkezle yazışmaları ve her türlü etkinlikleri yönünde çalışmaları.

IV — Şube Çalışmaları :

Her şube, tüzük ve şubeler yönetmeliği gereğince aşağıda açıklnan şekilde çalışmalarda bulunacaklardır :

— Şubeler, kongrelerini yaptıktan sonra bir ay içinde bir yıllık çalışma programı hazırlıyarak bir nüshasını genel merkeze, bir nüshasını da bölgelerindeki örgüt yetkilisine göndereceklerdir. Bu program, TOB-DER tüzük ve yönetmeliğine uygun olarak hazırlanacaktır. Her şube, yakın şubelerle ilişki kuracak, örgütlenmiş il ve ilçelerde şube açılması için çalışacaklardır. Bölge toplantılarına önem vererek çok sayıda üyenin ve halkın katılmasını sağlıyacaklardır. Uyelerinin ödenti durumlarını gösteren çizelgeleri her ay genel merkeze gönderecek ve her an denetime hazır bulunduracaktır. Genel merkezle ilişki ve yazışmalar düzenli sürdürülecek, genelgelerde istenilenler zamanında yerine getirilecektir. Şubeler, genel kurul günlerini en az on beş gün önceden genel merkeze, bölge temsilcilerine ve yakın şubelere duyuracaklardır.

V — Özlük Sorunlarımızla İlgili Çalışmalar :

1) Personel yasası ile kanun gücündeki kararnamelerin öğretmenlere getirdikleri haksızlıkların giderilmesi için çalışmak.

2) Ozellikle ilkokul öğretmenlerinin 11. dereceden başlaması ve 1. dereceye dek yükselmesi, sonradan yüksek öğrenim bitirenlerin geçmiş hizmetlerinin intibaklarına sayılması, sınavla kurs bitirip ilköğretim müfettişi ve ortaokul öğretmeni olma hakkı kazananların diğerleri ile eşit haklara sahip olmalarının sağlanması, muvakkat öğretmenlerin kısıtlanan haklarının alınması, ilkokul öğretmenlerinin müktesep hakkı olan ve ellerinden alınmış olan eğitim ödeneklerinin günün koşullarına uygun bir oranda yeniden alınması için etkin çalışmalar yapılacaktır.

3) Kamu kuruluşu yayınlarının, özellikle meslekî kitapların öğretmenlere ücretsiz verilmesi için kamuoyu yaratılacak, bu konuda bakanlıklarla gerekli ilişki kurulacaktır.

4) Yer değiştirme yönetmeliğinin günün koşullarına uygun şekilde yeniden düzenlenmesi için çalışmalar yapılacaktır.

5) İlköğretim müdürleri ile okul yöneticilerinin öğretmenlerce seçilmesi, bugün atamada uygulanan puvanlama sistemlnin değiştirilerek objektif ölçülerin getirilmesi için çaba harcanacak.

6 — Meslektaşlarına tepeden bakan, kıyımcılığı ile tanınan yöneticilerin değiştirilmesi için gerekli girişimleıde bulunmak.

7) Hem davacı hem yargıç durumunda olan idareye karşı öğretmenlerin korunması için bağımsız alt idare mahkemelerinin kurulması yönünde etkin çalışmalar yapılacak ve disiplin cezalarının sonuçları ile birlikte affı için sürdürülen girişimlere devam edilecek.

8) Öğretmende kusur arama ön yargısına dayanan bugünkü teftiş sisteminin yeni esaslara bağlanması için gerekli çalışmalar yapılacak ve eğitim kesimindeki denetçilerin asil göreverini (okulun günlük iş hayatına girerek öğretmene rehberlik olduğu) bütün araçlardan yararlanarak ilgililere duyurulacaktır.

9) Stajiyerlik kurumunun siyasal ve keyfi nedenlerle öğretmen aleyhine işletilen bugünkü uygulamasına son verilmesi ve yeni bir stajiyerlik yönetmeliğinin hazırlanması için çalışmalar yapılacaktır.

10) Her türlü toplantı, seminer kurs gibi iş yerinin dışında görevlendirilen öğretmenler için, yolluk ve günlük ücret ödenmesi yolunda etkinlik gösterilecektir.

1,) Bayan öğretmenlere 20, erkek öğretmenlere 25 yılda emeklilik hakkını tanıyacak olan yasa önerileri desteklenecek ve bu yönde kamuoyu yaratılacaktır.

12) Geçici öğretmenlerin, kurs öğretmenlerinin her türlü meslek ve özlükle ilgili haklarının alınması için gerekli girişimlerde bulunulacak.

Meslek Sorunları ile İlgili Çalışmalar :

1 — TOB-DER'in 9. Millî Eğitim Şûrasına sunduğu görüşler ve alınan kararlara karşı verdiği muhalefet yazıları esas alınarak şûra kararları, derneğimizin amaçları ve temel görüşleri yönünde yeniden değerlendirilecektir. Olumlu bulduğumuz uygulamalar ile yararsız bulduklarımız ve aksıyan yanlar hemen ilgililere ve kamuoyuna duyurulacak. Böylece hem uyarıcılık görevi yapılacak hem de bakanlığa yardımcı olunulacaktır.

2 — Ders kitaplarının, eğitim araç ve gereçlerinin gittikçe pahalandığı gözönünde tutularak Millî Eğitim Bakanlığının bunları parasız dağıtması, ders kitabının bir ticaret malı olma durumundan kurtarılması her dereceli okul için «tek tip ders kitabı» sisteminc dönülmesi yönünde girişimlerde bulunulacaktır.

3 — Eğitimde öğretmen ve bina ihtiyacının dökümü yapılarak bütçe görüşmelerinde bakanlık yetkililerine ve parlâmenterlere duyurulacaktır.

4 — Okul koruma derneklerinin velilerden para toplama kurumu olmaktan kurtarılmaları ve asıl fonksiyonları olan eğitim hizmetlerine yardımcılık hizmetlerini yerine getirmeleri için çaba harcanacaktır.

5 — Eğitim ve öğretim birliği, meslek alanında eşitlik ilkelerinin gerektirdiği girişmlerde bulunulacak.

6 — Yurt dışındak meslek örgütleri ile çağın koşullarına uygun işbirliğinde bulunmak için gerekeı çalışmalar yapılacaktır.

7 — Düşün, yayın, sanat özgürlüğü yasasının çıkarılması ve özgürlükleri kısıtlayıcı tüm yasaların yürürlükten kaldırılması yönünde yayınlar yapıacak ve başka etkin girişimlerde bulunulacaktır.

(*) Bu çalışma programı taslağı II. Genel Kurulumuza sunulan çalışma proğram taslaklarından sadece biridir. Ayrıca şubelerimiz delegeleri aracıyla genel kurulumuza gelecek dönemde yapılmasını istedikleri çalışmalarla ilgili olarak dilek ve önerilerini göndermişlerdir. Yönetim Kurulumuz 11.7 1974 tarihinde yaptığı ilk toplantıda iki yıllık çalışma programının hazırlanması için Merkez Yürütme Kuruluna görev vermiştir. Merkez Yürütme Kurulunun hazırlayacağı iki yıllık Çalışma Programı Yönetim Kurulunun 18.10.1974 tarihinde yapacağı ikinci toplantıda son biçimini alacak ve bastırılarak bütün şubelerimize gönderilecektir.

II. Olağan Genel Kurulumuza Sunulan ŞUBELERİMİZİN GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ (*)

Biz aşağıda imzaları bulunan Doğu Karadeniz Bölgesi TÖB-DER delegeleri, genel kurul öncesi toplanarak örgütümüze ilişkin güncel konuları görüştük. Saptadığımız ortam görüşleri, Türkiye'nin dört bucağından gelen siz devrimci kardeşlerimize duyurmayı, örgütümüzün geleceği bakımından, zorunlu ve yararlı bulduk.

1 — ÖRGÜTLENMEDE BUGÜN VARDIĞIMIZ AŞAMA :

Türkiye öğretmenlerinin örgütlenmesini engellemek isteyenlerin, ne denli örgütlü mücadele ettiklerini, bizlere örgütlenme olanağı tanımamak için, ne yollara başvurduklarını, hep birlikte yaşadık, gördük. Ve yine örgütlenme deneyi ve bilinci kazanmış Türkiye öğretmenlerinin, anti-demokratik tüm baskılara karşın TÖB-DER içinde bir ölçüde de olsa, örgütlenmelerinin engellenemediğini biliyoruz. Bugün TÖB-DER'ın yurt çapında yaklaşık olarak 500 şubesi, 70 bin üyesi bulunduğuna göre, somut koşullarımızın tahlili yapıldığında, bu gelişmenin azımsanamıyacak bir başarı olduğu anlaşılır. Kamu personeli içinde hiç bir örgüt, örgütümüzün nicelik ve nitelik yönlerden bulunduğu düzeye ulaşamamıştır. Bu başarıda elbetteki derece derece her üyenin payı vardır. Ancak yaptıklarımızı yeterli sayamayız. TÖB-DER'i yüzbinlerin örgütü ve başta sendika hakkı olmak üzere, diğer haklarımızın alınmasında çok etkili bir araç durumuna getirmeliyiz. Bugünkü aşamamızla örgütlenme yokuşunu çıktığımız söylenebilir. Ama önümüzde daha uzun bir yolun bulunduğu unutulmamalıdır.

2 — BUGÜNKÜ AŞAMADA ÖRGÜTLENME SORUNLARIMIZ :

TÖB-DER'i büyük bir kitle örgütü yapmak baş görevimizdir. Nicelik ve nitelik arasındaki diyalektik bağı koparmadan örgütlenmeliyiz. Tek başına sayısal ağırlığın, tek başına «az olsun öz olsun» düşüncesinin önemli olmadığını unutmamalıyız. Bir yandan yurt çapında geniş bir propaganda, ve üye yazım kampanyası yürütülürken, öbür yandan örgüt içi eğitimin TÖB-DER genel merkezinin saptayacağı program içinde yürütülmesi gereklidir.

Şehir ve büyük köylerde, işyerlerine göre örgütlenme biçimi uygulanmalı, okul temsilcilikleri getirilmeli, ilçeler içinde dağınık yerleşim bölgelerinde bölge temsilcilikleri kurulmalıdır.

Eğitim çalışmalarının sonuçları mutlaka izlenmeli ve değerlendirilmelidir. Çalışmalara yön vermek üzere TÖB-DER genel yönetimine bağlı bir bilim kurulu kurulabilir. Çeşitli dünya, yurt ve eğitim sorunları bilimsel incelemeler sonunda, sağlam yorum ve çözümlemelere ulaştırılabilir. TÖB-DER'in bilim kurulu, bilimsel düşünce yönetimini kullanan, gerçek bilim adamlarından oluşmalıdır. Bu yolla meydana getirilen yapıtlar, üyelere ve şubelere planlı bir biçimde ulaştırılmalıdır.

TÖB-DER bülteni biçim ve içerik yönlerinden geliştirilmelidir. Her devrimci örgütün ilkeleri arasında yer alan eleştiri-özeleştiri kurumu sağlıklı bir düzende kurullarımıza yerleştirilmelidir.

Böylece örgütlenmede öğretmen kitlesini kapsayacak, yaygın örgütlenme gerçekleştirilmeli, eğitim ve bilinç düzeyi yüksek bir teşkilâtlanmaya gidilmelidir.

3 — TÜZÜK DEĞİŞİKLİĞİ ÖNERİLERİMİZ :

(Bu konudaki önerilerimizi gündemde yeri gelince gerekçeleriyle birlikte arzedeceğiz.)

4 — BUGÜNE KADARKİ GENEL MERKEZ POLİTİKAMIZ :

Öncelikle ve tüm içtenliğimizle genel merkezimizin politikasının bugüne değin iyi saptandığını ve iyi uygulandığını teslim etmek zorundayız. Genel merkezimizde görevli arkadaşlar, gerçekten, çok akıllı, bilinçli ve yiğit mücadeleler sonunda örgütümüzü olağanüstü sıkıyönetim koşullarından geçirerek, bugünlere getirmişlerdir. Kitle çizgisini unutmadan, kitleden kopmadan, maceralara sürüklenmeden, öğretmenlerin hedef ve özlemlerinden sapmadan, çalışan halkımıza yabancılaşmadan, kararlı ve tutarlı bir çizgide yürümüşlerdir. Elbetteki bu başarıda tüm şubelerin, tek tek üyelerin katkısı vardır. Ama bu başarıda en büyük pay hiç kuşkusuz örgütümüze beyin görevi yapan genel merkezimizindir. Onun için görevli arkadaşlarımızı kutlamak, teşekkürlerimizi ve saygılarımızı sunmak bir borçtur. Maddi olanaklarımızın son derece sınırlı olduğu dönemde hapse düşen üyelere öncelik tanıma uygulamasını doğru buluyoruz.

Bültenimizde, anti-demokratik uygulamaları yöntem edinmiş hükümetlerin, öğretmen kıyımında gösterdikleri katılığın gereğince yansıtılmasını da doğru buluyoruz. Bu konuda iyi bir kamuoyu yaratılmıştır. Öğretmen düşmanları teşhir edilmiştir.

Seçimlerden sonra kurulan hükümete karşı derneğimizin tavrı da doğru saptanmıştır. Emperyalizmin ve onun yerli ortaklarının karşı olduğu, gizli açık düzenlemelerle yıkmaya çalıştığı hükümeti ve bu konuda hedef tahtası seçilen öğretmen dostu Millî Eğitim Bakanını, derneğimizin bağımsızlığını koruyarak, desteklemenin kuyrukçulukla, pasifizmle ilgisi olmadığını ilân ediyor ve bu doğrultudaki suçlamalara katılmıyoruz.

5 — TÖB-DER İÇİNDE KİMİ SAPMALAR:

Son yıllarda derneğimiz içinde beliren ve bir kaç şubemize de bulaştığını gördüğümüz yanlışları ve sapmaları eleştirmek isteriz.

Daha çok geçen kongremizde tüzük değişikliği önerileri görüşülürken uç veren ve başını, geçmişte öğretmen örgütlenmesine hizmetleri dokunan M. Kâmil Karadeniz arkadaşımızın çektiği hareket, artık zararlı olmaya yüz tutmuştur. Bizce nedeni daha çok kişiselliğe dayanan bu muhalefete, ideolojik bir kılıf geçirilmek istenmektedir. Türkiye geri kalmış mıdır, geri bıraktırılmış mıdır? düşünceleri üzerine kıyamet koparılmak istenmektedir. Bu tartışmaya dayanak olarak TÖB-DER'in resmi görüşü olmayan, fakat TÖB-DER bülteninde yayınlanan imzalı yazılar alınmaktadır. Sanki Türkiye'de devrim stratejisini TÖB-DER çizebilirmiş, gibi davranılmaktadır. Türkiye'de yüzbinlerce öğretmenin örgütlenmesi dururken, ancak siyasal partilerin çözümleyebileceği konuları toplantılarımıza getirerek çözmeye çalışmak yanlıştır. TÖB-DER kongrelerini henüz açıklığa kavuşturulmamış ve ayrıntıda kalan konulara çekmek ve öz konulardan uzaklaştırmak, bizce saptırıcı bir çabadır. TÖB-DER'in en yetkili kurulu olarak bu tartışmaları kesmek, öz ve ivedi sorunlarımıza yönelmek durumundayız. Aksi halde Fatih İstanbul surlarını zorlarken, içeride meleklerin cinsiyetini tartışan insanların durumuna düşeriz. Kaldı ki, bu konular bağımsız siyasal dergilerde yeterince tartışılmaktadır. Ve muhalefet gurubumuza hak verdirmeyecek yorumlar tahliller ağırlık kazanmaktadır.

Esasen bu tartışma bünyemize, bizim dışımızdan, örgütümüzle uzaktan yakından ilgisi bulunmayan Birleşen Öğretmen dergisiyle sokulmuştur. Kendilerini muhalefet gurubu olarak takdim eden. örgütümüzün seçtiği yöneticileri de yönetici klik olarak niteleyen flaş sloganlar atan, keskin görünerek özünde bireyci, kariyerist, disiplin tanımaz biçimde davranan arkadaşları, TÖB-DER'in en yetkili organı önünde kınarız. Bu tavırları devrimcilikle uzaktan yakından ilgili görmediğimizi beyan ederiz. Bu tür tartışmaların derneğimize canlılık değil, dağınıklık getirmesinden korkarız. Muhalefet gurubu olarak ortaya çıkan kişiler yayınladıkları broşürün 4. sayfasına bültenimizin 68. sayısında yayınlanan başyazıdan şu cümleyi almışlar: «Belki de bu geri kalmışlığın, ya da bazı eski dostların dediği gibi geri bıraktırılmışlığın bir tür alın yazısıdır» bu cümlenin altına şu notu koymuşlar: «Burada geri bıraktırılmışlık tezi ve tezin savunucularına düşmanlık açık olarak ortaya konulmaktadır.» Peşin olarak muhalefet yapma niyetiyle yola çıkıldı mı, ve tutarlı gerekçeler bulunamadı mı, eski dostlar sözüyle, yeni düşman demek istiyor, gibi demogojik zorlamalara girilir. TÖB-DER'de düşmanlık değil, devrimci kardeşlik vardır. Kişisel çıkar uğruna suni düşmanlıklar yaratmaya kimsenin hakkı yoktur. Bugüne değin TÖB-DER'in yönetiminde bulunmuş arkadaşlarımızı da böyle bir suçlamaya hedef yapmanın pratik bir yararı olmayacağına inandığımız gibi, bu tutumu devrimci dürüstlükle bağdaştıramadığımızı belirtmek isteriz.

Bu sözlerimiz TÖB-DER yöneticileri eleştirilemez, anlamında değildir. Ancak, muhalefet ve eleştirilerde haklı ve tutarlı olmak esastır. Eleştirileri ilgili organlarda demagojiye kaçmadan, bireyci davranmadan dışardan gazel okumadan yapmalıdır. Devrimci örgütlerde eleştiri ve muhalefetin asgari koşullarına uyulmalıdır.

Muhalefet gurubunun program taslağında tam bağımsızlık savaşı, demokrasi savaşı, devrim için eğitim savaşı, örgütlenme savaşı gibi ara başlıklar halinde son derece iddialı öneriler getirilmektedir. TÖB-DER Türkiye'de devrim yapacak bir sınıfın öz örgütü değildir. Dünya devrimci pratiğinde bir meslek örgütünün toplum adına savaş verdiği ve bu savaşı başarıya ulaştırdığı görülmemiştir. Böyle savaşları çağımızda ancak işçi sınıfının ideolojik, fiili, örgütsel öncülüğünde halk sınıflarının verebileceği bilinmiyor mu? Bunca deneyden sonra küçük burjuva devrimciliğinin tutarsızlıklarından hâlâ kurtulamadık mı?

Ne olduğumuzu, ne olabileceğimizi iyi bilelim ve örgütümüzü maceracı girişimlerden uzak tutalım.

Yüce Kurulun Saygıdeğer Üyeleri,

Yukarıda sunduğumuz düşünceler art niyetsiz, örgütümüzün istenilen boyutlara ulaşmasında, önerdiğimiz görüşlerimizdir. Tüm hatalardan arınarak, geçmişin deneylerinden yararlanarak, somut koşulları iyi değerlendirerek kısa zamanda TÖB-DER'i güçlü bir örgüt haline getirebileceğimize, inancımız, tamdır. Bu düşünce ve duygularla hepinizi yürekten selâmlar, saygılar sunarız.

(*) Başta Doğu Karadeniz Bölgesindeki Şubelerimiz olmak üzere II. Olağanüstü Genel Kurulumuza Katılan Şubelerimizin Delegelerince imzalanıp Divan Başkanlığına Sunulan Bildiridir.

IX. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI GENEL KURUL BAŞKANLIĞINA

(Muhalefet Şerhimizdir)

Devletin sürekliliği, devleti oluşturan sosyal sınıfların ulusal sorunları Anayasa sınırları içinde çözmedeki gerçekçiliği belirler. Siyasal partilerin, temsil ettikleri sosyal sınıfların istek ve ihtiyaçları birbirlerine daima ters düşer. Siyasal iktidarı elinde tutan partilerin izledikleri ya da izleyecekleri politikanın, muhalefette olan siyasal parti özlemlerine ters düşmesi de doğaldır.

Bundan dolayıdır ki, bugünkü siyasal iktidarın devletin sürekliliğini. geçmiş iktidarın eğitim politikasını uygulamada hareket noktası alması bizi şu çıkmazlara götürmüştür :

a) Gerek konusu ve gerek amacı açısından IX. Millî Eğitim Şûrası, VIII. Millî Eğitim Şûra'sının uzantısı niteliğindedir. VIII. Millî Eğitim Şûrasının gerekçesi ise. o zamanki ilgili ve yetkililerin açıklamalarına göre «ekonomiye bir katkısı olmayan eğitimi» terkedelek, toplumun isterlerine cevap verecek biçimde düzenlemektir. «Toplumun ihtiyaç duyduğu işgücü ise, vasıflı işgücü teknisyen vb. gibi ara elemanlardır. Bu. ancak orta öğretimi bu ihtiyaçlara cevap verecek biçimde düzenlenmesiyle olabilir. «IX. Millî Eğitim Şûrasının amacı ise bu gerekçeye ters düşmektedir. «Programlar ve öğrenci akışını düzenleyen kurallar» konusunun gerisinde yatan asıl amaç, yüksek öğrenim önündeki yığılmayı orta öğretime aktarmak olarak görünmektedir.

b) Millî Eğitim Şuralarının yapılarını belirleyen 1271 sayılı yasa, eğitimin kapalı sistem olma özelliğini Şûraya da yansıtmış, bu nedenle, eğitimin en temel ögesi olan ve şûra kararlarını uygulayarak gerçekleştirecek olan öğretmene. demokratik katılım olanağı sağlanmamıştır. Oysa eğitimde ve giderek kalkınmada, başarının sırrı ,eğitim planlama, pogramlama ve politikalarının saptanmasından ve oluşturulmasında öğretmenin en büyük örgütleri kanaliyle temsili olanağının sağlanması, asgari demokratik bir kuraldır.

Ayrıca, Şûranın bileşiminde merkez örgütüne, taşra örgütüne göre önemli oranda ağırlık verilmesi, anti-demokratik katılım sistemi ile ilgili bulgumuzu kanıtlayan bir başka önemli noktadır.

Doğrudan doğruya, üretimin içinde yeralan işçi ve köylülerin kendilerini Şûrada temsil etme olanaklarının bulunmaması, Şûranın demokratikliğini ve giderek bilimselliğini gölgelemiştir. Sistemin kapalılığı kendisini bu noktada da yansıtmaktadır.

c) IX. Millî Eğitim Şûrasına dayanak olan VIII. Millî Eğitim Şûrası ve Millî Eğitim Temel Kanunu, daha önceki siyasal iktidarların felsefelerine ve çıkarlarına uygun ve fakat, ulusal çıkarlara aykırı gayri millî ve yabancı güç ve etkilerce belirlenmiş olması nedeniyle, IX. Millî Eğitim Şûrası da kendisini aynı etkilerden üzülerek söyleyelim ki kurtaramamıştır.

d) III. Beş Yıllık Kalkınma Planı, demokratik ortamı askıya alan ara rejim döneminde, Avrupa Ortak Pazar koşullarına uygun ve Türk ulusal ekonomisinin çıkarlarını gözetmeyen bir nitelik taşımaktadır. Bugünkü siyasal iktidarın programında yeralan, halk sektörü, köy-kent, kooperatifleşme ve Türkiye ekonomisini Ortak Pazar karşısında koruma, bu nedenle de, Ankara Antlaşmasının Türk ekonomisinin Ortak Pazara olan bağımlılığını ve eşitsiz koşullarda yarışmasını öngören maddelerini değiştirme gibi yeni politikalar, mevcut üretim sürecini ve ilişkilerini kısmen yeni bir düzenleme içine alan, politikalar olma durumundadır. Gerçekte, kapitalist sistemin bir başka görüntüsü olan karma ekonomik sistemin risklerini telâfi edici özellikte olan bu politikalar, ister istemez, gerek mevcut üretim ilişkilerinde, gerek buna bağlı olarak toplumsal yapıda bazı değişmeler yapacaktır. Bu politikaların yaygın bir şekilde gerçekleştirilmesi, III. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın temel makro hedeflerini ve toplumsal hedeflerini değiştirecek nitelikte olduğu açıktır. Oysa, III. Beş Yıllık Kalkınma Planı ve yıllık programlar geçmiş siyasal iktidarların ve onların savundukları sosyal ve ekonomik sistem, ideoloji ve politikalarının bir belgesi olarak yürürlükte bulunmaktadır. Eğitim planlarının ise, büyük ölçüde kalkınma planının hedeflerine uygun olarak hazırlanmasından ötürü IX. Millî Eğitim Şûrası'na getirilen, ve çok ayrıntıya inen bazı değişikliklerle kabul edilen ön taslakta III. Beş Yıllık Kalkınma Planı etkendir.

e) Bütün bu nedenlerle, eğitim felsefesi ve eğitimin temel ilkeleri ile amaçları; ulusal çıkarlar, ülke gerçekleri, toplumun ekonomik isterleri, Türk Millî Eğitimine yeni bir sistem getirme iddiasında olan IX. Millî Eğitim Şûrası kararlarına yansımamıştır.

f) Bundan böyle getirilen ön taslak, içeriği bakımından ulusal, ekonomik çıkar ve gereksemelerimize, üretim özelliklerimize cevap vermekten çok uzaktır.

g) Gene, bu ön taslak, toplumdaki sosyal, kültürel, ekonomik ve politik sistemlerle eğitim

sistemi arasındaki ilişkilerin uyumunu ve etkileşimini yansıtmadığından bir sistem özelliği göstermekten uzaktır. Getirilen eğitim sistemi, öbür sistemlerden soyutlanarak kendi başına düşünülmüş eklektik bir yapıdadır.

h) Yeni eğitim sistemi getirilmesi gerekçesiyle, aslında, artık toplumun tamamen dışına düşen klasik lise öğretimi ile geri teknolojinin eğitim kurumları olan sanat okullarının değişik bir biçimde yeniden getirilmesine ek olarak «fen projesi» gibi yabancı ülkelerden kaynaklanan bir projenin yaygınlaştırılmasıyle ulusal gerçeklerimize ve toplumsal yapımıza yabancılaşan insanı eğiterek Amerikan ve Ortak Pazar toplumları rasyoneline uygun işgücü yetiştirilecektir. Bu da, söz konusu ülkelere beyin gücünü daha da hızlandıran bir etken olacaktır.

ı) IX. Millî Eğitim Şûrasına getirilen ön taslak, bütün orta öğretimi, ülkemizin ihtiyaç duyduğu yetişkin işgücünün, ara elemanları yetiştirmesi temeline göre düzenlenmesi gerekirken üniversiteye ön temel veri alma varsayımından hareket ederek bütün orta öğretimi, bu bakış açısından düzenlemek yanlışını getirmektedir.

Kısacası bir sistem bütünlüğünden yoksun olan bu kararlar, pahalı ve optimal olmayan bir eğitim sistemi getirmekte ve toplumumuz bakımından rasyoneli olmayan bir eğitim sistemini öngörmektedir.

i) Ulusal sorunlarımızın çözüm yolu eğitim sistemini üretimden, toplumdan ve iş hayatından soyutlamayan bir eğitim anlayışında anlam kazanmakta, yeni üretimle eğitimi içiçe ele alan bir eğitim anlayışında temellenmektedir.

Bu da, bireyin çok ve tüm yönlü gelişimini olanaklı kılan, onu kendi kültür bütününden koparmadan toplumun ve üretimin gereksemeleri ile, kişinin bireysel yetenekleri arasında bir uyum sağlayacak olan poli-teknik eğitim yaklaşımı ile mümkündür. Hiç kuşku yok ki her üretim birimini bir eğitim kurumu ve her eğitim kurumunu da bir üretim birimine dönüştürülmesini önalan bu yaklaşım biçimi, temel eğitimden yüksek öğretime kadar bir bütünlük gösterir.

Gene bu yaklaşım, örgün-yaygın eğitim arasındaki ikilemi kaldırarak iki alan arasında organik bağ kurar.

j) IX. Millî Eğitim Şûrası, bu eğitim anlayışını çekirdek olarak içinde taşıyan Köy Enstitüleri gibi ulusal ve yerli eğitim uygulamalarımızdan etkilenme ve kaynaklanma yoluna gitmemiştir.

k) Ön taslağın getirdiği ve IX. Millî Eğitim Şûrası kararları biçimine dönüşen kararlardaki bir başka ciddi yanlışlık da şudur :

Mesleki eğitimin çekiciliğini sağlamak gerekçesiyle çırak, kalfa ve usta statülerinin kanunlaştırılmaya gidilmesi önerilmekte ve böylece Kalkınma Planı'nın, Hükümet Programı'nın ve toplum dinamizminin bilinçli ya da bilinçsiz olarak dondurulması sonucunu doğuracak uygulamalara gidilmesi öngörülmektedir. Oysa, Türk toplumu, kapitalist öncesi üretim ilişkileri ile kapitalist üretim ilişkilerini yapısında barındıran ikili bir özelliğe sahip bulunmaktadır. Bunun doğal sonucu, ileri teknoloji ve ölçek büyüklükleriyle, yarı-feodal ilişkilerden ve özelliklerden arınmış ve bilinçli emekçi yığınlarını barındıran ve toplumda giderek ağırlığını duyuran, demokratik ve toplumcu özlemleri içeren bir potansiyel doğmuştur. Nitekim, 14 Ekim 1974 seçimleri, bu potansiyelin varlığını kanıtlayan en belirgin, somut bir göstergedir.

Usta, kalfa, çırak ilişkileri ise geleneksel geri teknolojinin kapitalist öncesi üretim ilişkilerinin, loncaların, ürünü olup söz konusu dinamizmin köstekleri olabilecek tutucu, ara zümre ve tabakaların gelişmesine olanak hazırlayacak bir sonuç niteliğindedir. Tüm bu nedenlerle, bu yaklaşım biçimi, tutucu bir yaklaşım biçimidir.

Bu konuda, yapılacak olan, belirtilen nitelikteki işyerlerinin yeniden düzenlenmesi, bu işyerlerine araç ve gereç, kredi, buralarda açılacak iş okullarıyla eğitim ve benzeri gibi yardımlarda bulunmak; buralardaki potansiyeli harekete geçirerek büyük ölçekli sanayi birimlerine dönüştürmektir.

1) Millî Eğitim Bakanlığı, IX Millî Eğitim Şûrası'na tek bir almaşıkla gelerek Şûrayı bir olup-bitti karşısında bırakmıştır. Oysa, pek çok almaşıkların getirilmesi ve yeni almaşıkların ve eğitim sistem modellerinin oluşturulması ile Şûranın özgür ve demokratik seçimine olanak hazırlanabilirdi. Bu yapılmamıştır.

Biz, tüm bu gerekçelerle, IX. Millî Eğitim Şûrası'na getirilen ve Şûra'dan onanması istenen bu kararların ulusumuza yeterince yararlı olmıyacağı inanç ve görüşündeyiz.

Ne var ki uygulamada; açıklanan zorlukların er-geç ortaya çıkacağı şimdiden söylenebilir. Bu zorlukların çözümünde bütün gücümüzle yardımcı olacağımız ise kuşkusuzdur.

Ali Kaymak
TÖB—DER Temsilcisi

Süleyman Kılıç
Gaziantep Körler Okulu Öğretmeni

Kadri Çoban
Trabzon 27 Mayıs İlkokulu Öğretmeni

Cemal Gökçe
İstanbul Veliefendi İlkokulu Öğretmeni

Düzgün Kaya
Kığı Yatılı Bölge Okulu Öğretmeni

Zeynel Gülle Saruhanlı Yılmaz
İlkokulu Öğretmeni

İlhan Deniz
İLK-DER Genel Başkanı

Dernekler Yasasının İptal Edilen Maddeleri

Avukat Halit ÇELENK

Bültenimizin geçmiş sayılarında 1630 sayılı Dernekler Yasası üzerinde durulmuş, bu yasanın önemli hükümleri ele alınarak incelenmiş, yasanın antidemokratik hükümler getirdiği ve bir çok maddelerinin Anayasaya aykırı olduğu açıklanmıştır.

Bir siyasal parti tarafından açılan dava sonunda Anayasa Mahkemesi, Dernekler Yasasının bazı maddelerini iptal etmiş ve iptal kararı Resmî Gazete'nin 18.6.1974 gün ve 14919 sayılı nüshasında yayınlanmıştır. Yüksek Mahkeme, kararında iptal hükmünün yürürlüğe girmesi için belli bir gün saptamadığından bu karar Resmî Gazete'de yayınlanma günü olan 18.6.1974 gününde yürürlüğe girmiştir.

Biz burada iptal edilen maddelerin önemli noktaları üzerinde durmak istiyoruz.

1 — Anayasa Mahkemesi 1630 sayılı Dernekler Yasasının «Dernek kurma hakkı» başlığını taşıyan 2. maddesinin (a) bendinin tümünü iptal etmiştir.

İptal edilen bu bend şöyledir :

«a — 13.7.1965 gün ve 648 sayılı Siyasî Partiler Kanununun 111. maddesinin (B) fıkrası gereğince bir siyasî partiden kesin olarak çıkarılan veya çıkarılmayıp da bir siyasî partinin kapatılmasına sebep olan parti üyeleri, çıkarma kararının veya Anayasa Mahkemesi'nin kapatma kararının kendilerine yazı ile bildirilmesinden itibaren 5 yıllık süre içinde;» dernek kuramazlar.

Görülüyor ki Anyasa Mahkemesi, bir siyasal partiden kesin olarak çıkarılan ya da çıkarılmayıp da bir siyasal partinin kapatılmasına sebep olan parti üyelerinin dernek kuramayacaklarına ilişkin hükmü Anayasaya aykırı bularak iptal etmiştir. Bu karara göre siyasal partiden çıkarılan ya da bir partinin kapatılmasına neden olan üyeler dernek kurabilecekler ve deneklere üye olabileceklerdir.

Yine Yüksek Mahkeme yukarıda sözü geçen 2. maddenin (b) bendini de «amacı birden fazla olan dernekleri kurmak veya yönetmek suçlarından mahkûm olanlar» yönünden Anayasaya aykırı bularak iptal etmiştir. Bir bölümü iptal edilen (b) bendi şöyledir :

«b — Ağır hapis cezasına veya taksirli suçlar hariç olmak üzere beş yıldan fazla hapis cezasına mahkûm olanlar ile, yüz kızartıcı suçlardan yahut bu kanunla kurulması yasaklanan dernekleri kurmak veya idare etmek suçlarından birinden kesin olarak hüküm giymiş olanlar;» dernek kuramazlar.

İşte Anayasa Mahkemesi, yukarıda yazılı bendin sadece «yasak dernekleri kurmak veya idare etmek suçlarından hüküm giyenlere» ilişkin bölümünü iptal etmiştir. Bendin bu cümle dışındaki hükümleri geçerlidir. Bu duruma göre 1630 sayılı yasa ile kurulması yasaklanan dernekleri kuran ya da yöneten ve bundan ötürü hüküm giyenler, başka dernekler kurabilecekler ve bu derneklere üye olabileceklerdir.

2 — Anayasa Mahkemesi, Dernekler Yasasının 15. maddesinin 1. cümlesindeki «dernek kurma hakkına sahip» sözlerini de Anayasaya aykırı bulmuş ve iptal etmiştir. 15. madde «üye olma hakkı ve üyeliğin sona ermesi» başlığını taşımaktadır. Bu maddenin birinci cümlesi şöyledir :

«Dernek kurma hakkına sahip herkes derneklere üye olabilir. Ancak, öğrenci olmıyanlar ile siyasî partilerden birine kayıtlı bulunan öğrenciler öğrenci derneklerine üye olamazlar.»

İşte maddenin bu birinci cümlesindeki «dernek kurma hakkına sahip» sözleri iptal edilmiş bulunmaktadır. Daha önceki yazılarımızda da değinildiği gibi Dernekler Yasası, derneğe üye olacak kişilerin dernek kurma niteliğine sahip olmaları koşulunu getirmiştir. Yani bir derneğe üye olabilmek için dernek kurma niteliğine sahip olmak gerekiyordu. İşte iptal kararı ile bu koşul kaldırılmış olmaktadır. Maddenin yeni biçimine göre derneklere üye olacak kişilerde böyle bir koşul aranmıyacaktır.

Yine Yüksek Mahkeme, anılan maddenin bu cümlesindeki «... siyasal partilerden birine kayıtlı bulunan öğrenciler» sözlerini de iptal etmiştir. Bu iptal hükmüne göre siyasal bir partide üye olan öğrenciler, derneklere de üye olabileceklerdir.

3 — Anayasa Mahkemesi Dernekler Yasasının 36. maddeşinin 2. fıkrasını da Anayasaya aykırı bulmuş ve iptal etmiştir.

36. madde, «savunma ve sivil savunma hizmetlerine hazırlayıcı faaliyette bulunma yasağı» başlığını taşımaktadır. Madde şöyledir :

«Dernekler, askerliğe, savunma ve sivil savunma hizmetlerine hazırlayıcı öğretim, eğitim faaliyetlerine girişemezler veya üyeleri için özel kıyafet veya üniforma yahut kol bağı veya benzer işaretler ihdas edemezler.

«Bakanlar Kurulu 1. fıkrada yazılı faaliyetlerin tamamı veya bir kısmı ile meşgul olma iznini uygun gördüğü derneklere verebilir.»

İşte bu maddenin 2. fıkrası yani «Bakanlar Kurulu 1. fıkrada yazılı faaliyetlerin tamamı veya bir kısmı ile meşgul olma iznini uygun gördüğü derneklere verebilir» cümlesi iptal edilmiştir. Bu iptal hükmüne göre Bakanlar Kurulu böyle bir izin veremiyecektir.

4 — Anayasa Mahkemesi «silâh bulundurma yasağı» başlığını taşıyan, Dernekler Yasasının 37. maddesinin 2. fıkrasındaki «ve 36. maddede yazılı faaliyet-

lerde bulunmasına izin verilmiş olan derneklerde de eğitim ve öğretim için gerekli olan» sözlerinin iptaline karar vermiştr.

37. madde şöyle demektedir :

«Derneklerin merkez ve şubelerinde veya bunlara bağlı müessese ve eklentilerinde her nevi silâh veya patlayıcı madde yahut tecavüz veya müdafaada kullanılan her türlü kesici veya delici veya bereleyici alet veyahut yakıcı veya aşındırıcı yahut yaralayıcı ecza ve diğer her türlü zehir veya gazların bulundurulması yasaktır.

«Ancak avcılık ve spor derneklerinde meşguliyetlerinin gerektirdiği ve 36. maddede yazılı faaliyetlerde bulunmasına izin verilmiş olan derneklerde de eğitim ve öğretim için gerekli olan silâhların sağlanması ve bulundurulmasına İçişleri Bakanlığınca izin verilebilir. İzin belgesinde silâhların cinsi, niteliği ve miktarı açıkça belirtilir.»

Bu maddeye ilişkin iptal kararı 36. maddenin 2. fıkrasının iptal edilmesinin doğal bir sonucudur. Bakanlar Kurulu, iptal kararına göre, savunma, sivil savunma ve askerliğe hazırlayıcı hizmet yapacak derneklere izin veıemiyeceğine göre, bunların silâh bulundurmalarına da izin veremiyecektir.

5 — Anayasa Mahkemesi Dernekler Yasası'nın «bildiri yayınlama» başlığını taşıyan 39. maddesinin 4. fıkrasını Anayasaya aykırılık gerekçesiyle iptal etmiş ve ancak diğer fıkralarını Anyasaya aykırı bulmamıştır. Bu karar 6/9 oyla ve çoğunlukla alınmıştır. 6 üye maddenin diğer fıkralarının da Anayasaya aykırı olduğu yönünde oy kullanmışlardır.

Biz de bildiri yayınlama biçimini düzenleyen bu maddenin tümü ile Anayasaya aykırı olduğu inancında bulunuyoıuz. Anayasa Mahkemesinde bu davayı açan siyasal parti de maddenin tümünün iptalini istemiştir. Ancak Yüksek Mahkeme o günün koşulları içinde maddenin sadece 4. fıkrasının iptaline karar vermiştir.

İptal edilen fıkra şöyledir :

«Birinci fıkrada sayılan kuruluşlaı tarafından hazırlanan bildiri, beyanname veya benzeri yayınları yayımlıyacak basın organlarının ve Türkiye Radyo - Televizyon Kurumu'nun yetkilileri, Cumhuriyet Savcılığınca verilecek alındı belgesinin bir örneğini almadan, bildiri, beyanname ve benzerlerini basamaz ve yayımlıyamazlar.»

Görülüyor ki bildiri yayınlıyacak bir dernek ya da şube, yetkili organınca böyle bir bildirinin yayınlanmasına karar alacak, bildirinin altı olumlu oy kullanan üyeler tarafından imza edilecek, imzalı bildiri ile yetkili organ kararının bir örneği alındı belgesi karşılığında yöresel Cumhuriyet Savcılığına ve bir örneği de aynı günde yöresel mülkiye amirliğine verilecektir.

Ancak iptal kararına göre, basın organları ve Türkiye Radyo - Televizyon Kurumu'nun yetkilileri C. Savcılığının alındı belgesini almadan da, böyle bir belgeyi araştırmadan da bildiriyi yayımlıyabileceklerdir.

Anayasa Mahkemesi burada, yayın organlarının ve Radyo - Televizyon Kurumu yetkililerinin alındı belgesi olmadan bildiriyi yayınlayamayacaklarına ilişkin, iptal edilen yasa hükmünü, Anayasanın «basın sansür edilemez» hükmüne aykırı bulmuştur.

6 — Anayasa Mahkemesi, yasanın 56. maddesinin (e) bendini de iptal etmiştir.

56. madde hükümet komiserinin görev ve yetkilerini gösteren maddedir.

İptal edilen (e) bendi şöyledir :

«Sükun ve düzeni bozacak eylemlerin, toplantının devamını imkânsız kılacak bir şekil alması halinde toplantıyı tatil etmek ve gerekirse kolluk kuvvetlerinden zor kullanılmasını istemek.»

Bu iptal kararına göre hükümet komiseri, sükun ve düzeni bozacak eylemlerin, toplantının devamını imkânsız kılacak bir şekil alması halinde toplantıyı tatil edemiyecek ve kolluk kuvvetlerinin zor kullanmasını isteyemiyecektir.

7 — Anayasa Mahkemesi Dernekler Yasasının «ceza hükümleri» başlığını taşıyan 63. maddesinin 1. fıkrasındaki «ve dernek kapatılır» hükmünü iptal etmiştir.

Bu fıkra şöyledir :

«Bu kanunun 2. maddesinin (a) ve (b) bendleri gereğince dernek kurmak hakkına sahip olmadıkları halde dernek kuranlar 1000 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır ve dernek kapatılır.»

Bu iptal kararına göre yasanın 2. maddesinin (a) ve (b) bendleri gereğince dernek kurmak hakkına sahip olmadıkları halde dernek kuranlar para cezasına mahkûm edilebilecekler, ama derneğin kapatılmasına karar verilemiyecektir.

Yukarıda açıklandığı gibi yasanın 2. maddesinin (a) bendi iptal edilmiş olduğundan 63. maddedeki «(a) ve» sözleri de kaldırılmıştır.

38 — Anayasa Mahkemesi, Dernekler Yasasının 70. maddesinin sonunda yer alan «ve her halde derneğin kapatılmasına karar verilir» hükmünü de Anayasaya aykırı bularak iptal etmiştir.

Yasanın 70. maddesi şöyledir :

«Bu kanunun 38. maddesiyle 39. maddesinin 1. fıkrasına aykırı hareket edenlei ve 39. maddenin 2, 3 ve 4. fıkrasıyle 40. maddesinin 3. fıkrası ve 52. maddedeki mecburiyetleri yerine getirmiyenler hakkında bir aydan altı aya kadar hapis cezası hükmolunur. Ve her halde derneğin kapatılmasına karar verilir.»

Bu iptal hükmüne göre, 38. madde ve 39. maddenin 1. fıkrası hükmüne aykırı hareket edilmesi ve yine 39. maddenin 2, 3 ve 4. fıkralaıı ile 40. maddenin 3. fıkrası ve 52. maddedeki mecburiyetlerin yerine getirilmemesi halinde para ve hapis cezası verilebilecek ama dernek kapatılamıyacaktır.

9 — Yukarıda açıklandığı gibi yasanın 36. maddesinin 2. fıkrasındaki Bakanlar Kurulundan izin alma kuralı iptal edilmiş olduğundan Yüksek Mahkeme, yasanın 68. maddesinin başındaki «izin almaksızın» sözlerini de iptal etmiştir.

Dernek ve şubelerimizin uygulamada yukarıda açıklanan, Anayasa Mahkemesinin iptal kararını göz önünde tutarak çalışmalarını sürdürmelerinde yasal hak ve yükümlülükler yönünden yarar bulunmaktadır.

Bilimsel ve Teknik İlerleme, Kapitalizm ve Kapitalizmin Eğitim Eleştirisi

Jean PETİTE
Fransa Orta Dereceli Okul Öğretmenleri
Ulusal Sendikası Eğitim Sekreteri

Eğitimin gelişmesi egemen olan sosyal ve ekonomik sisteme bağlıdır :

Kitlelerin demokratik bir okul yaratmak amacına yönelik mücadelesini geliştirmek için, bilimsel ve teknolojik ilerleme ile eğitimin gelişmesi arasındaki ilintileri saptamak gerekir. Ancak bu bakımdan tüm sanayileşmiş ülkelerin deneylerinin aynı derecede anlamlı olmadıklarını hesaba katmak lâzımdır. Ekonomik ve politik sistemlerdeki farklar bu konuda büyük bir önem taşır. Sosyalist ülkelerde, teknolojik ilerleme ile eğitimin yapısı arasında çok yakın ve sıkı bir ilişki mevcutur: Müfredat programlarının intibakı, zorunlu eğitim döneminin uzatılması ve eğitim araçlarının planlanması, bilimsel buluşların eğitime yansımasını kolaylaştırır. Nitekim bu ülkelerde XVIII. yüzyılın aydınlanma felsefesinin daha önceleri geliştirmiş olduğu fikirlerin yeniden gün yüzüne çıktığını görürüz. Oysa, kapitalist ülkelerde durum böyle değildir. İşte şimdi bu farklılığı, bilimsel ve teknolojik ilerlemenin bazı belli başlı yönlerine dayanarak incelemek istiyoruz.

Bilimsel ve teknolojik ilerlemenin belli başlı üç yönü :

Bu ilerlemenin üç yönünü inceleyeceğiz.

Birincisi: Bilimsel araştırmanın gelişmesi, bilimsel bilgide hareketliliğe, ilkeler, mantık ve metodoloji çalışmaları aracılığı ile sentez işlemlerinde ilerlemeye yol açar. Verileri işlemek, böylece, metodolojik temellere dayanarak ve bilimsel araştırmanın en son ölçülerine uygun olarak bilgi aktarma çabalarının bir ifadesi olmaktadır.

İkinci yönü: Bilimler sisteminde, toplumsal bilimler alanında önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Uzun süre başka bilimlere ya da soyut felsefî spekülâsyonlara bağlı kalan toplumsal bilimler araştırma alanlarını genişletmişler ve özerkliklerini pekiştirmişlerdir. Bu özellikle eğitsel bilimler için doğrudur: Eğitsel bilimler bugün eskisi gibi eğitsel uygulamalar üzerinde görüşler ileri sürmekten çıkmış, çok daha geniş bir kapsam edinmiştir. Belirli bir ekonomik ve sosyal durumda çocukların ve erginlerin gelişmesinin çeşitli yönlerini daha sağlıklı bir şekilde tahlil etmek bugün imkân dahiline girmiştir. Aynı şekilde, bugün artık okul bir kurum olarak sadece tarif edilmekle kalmayıp, fonksiyonu analiz edilmektedir.

Üçüncü yönü: Bilimin ilerlemesine paralel olarak, yeni teknolojiler gelişmektedir. Bunlar genel yetiştirme programları için bağımsız disiplinler haline gelmektedir. Böylece, maddî şeylerin teknolojisi (inşaat teknolojisi) fizikî, ekonomik, sosyal ve estetik verilerin bir sentezini yapmaktadır.

Öte yandan, toplumsal bilimlere dayanılarak kültürel teknolojiler geliştirilmekte, eğitim teknolojileri bunların önemli bir parçasını meydana getirmektedir. Enformasyon (bilgi edinme) tekniklerinin, bir araştırma esprisini ve bilimsel yetiştirmede yaratıcı inisyatifi geliştirecek biçimde sistematik bir şekilde kullanılması önem taşır.

Kapitalizm bilimi kendi amaçlarına kılar :

Kapitalizm bugün bilime, araştırmaya ve teknolojik ilerlemelere üretici güçlerin ve servet üretmenin temel unsurları gözü ile bakar. Bu itibarla kapitalizm bu alanları kendi tekeline almak ister, yani bunları kâr birikimini arttırmak amacına tahsis etmeye çalışır. Bu da, hiç değilse Fransa bakımından, kapitalist ülkelerdeki okul politikasının değişimini izah eder. Bu yeni politika karşısında, sendikalar amaçlarını, ya da hiç değilse uygulamalarını yeniden gözden geçirmek zorundadırlar.

Kapitalistler için önemli olan, bilimsel araştırmayı seçkin bir zümreye inhisar ettirmektir. Bu hem uygulamalı hem de temel araştırmalar için doğrudur. Zaten bu ikisi bugün birbirine ayrılmaz bir şekilde bağlanmış ve böylece ikisinin de üretim koşullarına bağımlılığı artmıştır. Bunun içindir ki, «uzun süreli eğitim ve yetiştirme» yönteminin desteklenmesi için çabalar harcanmakta, geleneksel eğitim biçimleri muhafaza edilmektedir.

Kapitalizm aynı zamanda ezici çoğunluk için esnek bir meslekî yetiştirme sistemini geliştirmeye çalışmakta, meslekî uygulama için hemen ve doğrudan doğruya gerekli olan genel eğitimi ancak bir dereceye kadar desteklemektedir. Bu iki tip yetiştirme ve eğitim arasındaki gedik, ideolojik alanda bilime karşı bir şüphecilik yaratmakta, mazeret olarak da bilginin hareketliliği gösterilmektedir. Bu eğitim alanında bazı bilim dışı safiyane batıl itikat biçimlerinin zaman zaman su yüzüne çıkmasını, bilimsel öğretime lâyık olduğu değerin verilmemesini, lâfazanlığın ve tumturaklı söylevlerin ve hayal gücünün alabildiğine yöceltilmesi izah eder.

Kapitalizm okul ayırımını yeni biçimler altında korumaktadır:

Ayırım kapitalist ülkelerin okul sistemlerinin temel faktörlerinden biridir, ancak bilimsel ve teknolojik ilerlemeler niteliğini değiştirmektedir. Fransa'da, kitleler için bir ilkokul ile seçkinlere özgü orta dereceli okular arasındaki eski ayırım bugün yerini öyle bir sisteme bırakmıştır ki, gericilik uzatılmış bir zorunlu eğitim döneminin başından sonuna kadar bir ayıklama aracı rolü oynamaktadır. Nitekim, eğitimin son kademesinin yüksek seviyesi çocukları daha hızlı ilerlemeye zorlamaktadır. Çeşitli kademelerde, çocukların sosyal durumlarının sonucu olarak çelişkiler ortaya çıkmakta ve çocukların gelişmesini engellemektedir. Bu da çocukları okuldan soğutmak ta, okulu bırakmalarına ve zorunlu eğitim dönemini tamamlamadan hayata atılmak isteemlerine yol açmaktadır. Böylece, uluslararası planda, sanayileşmiş ülkelerle kalkınmakta olan ülkeler rasındaki mesafe gittikçe genişlemekte ve kapitalist rejim altında ki ekonomik kalkınmalar eğitimde adaletsizliklerin çoğalmasına yol açmaktadır.

Kapitalizm toplumsal bilimleri kötüye kullanmaktadır:

Psikoloji ve sosyoloji gibi bilimlerin katkısı çoğu zaman, bireyde şu ya da bu tepkiyi yaratmayı amaçlayan bir dizi sosyal tekniklere indirgenmektedir. Bu çevreye uyum, propaganda ve kamu ilişkileri tekniklerini de kapsamaktadır. Bunların gerçek eğitsel amaçları ihmal edilmekte, sadece bir takım tedavi uygulamaları ya da reklamcılık deneyleri için kullanılmaktadır. Öğrenci kitlelerinin keyfî bir şekilde dağıtımına özel çıkarlara uygun olarak hizmet etmektedir.

Eğitim teknolojisi böylelikle toplumsal ilişkiler veya haberleşmeler bilimine irca edilmektedir. Eğitimde, her türlü içerikten ayrılmış metodların öğretimine mutlak bir öncelik tanınmaktadır. Pedagoji de çoğu zaman kendi bilmediğimiz şeyleri öğretmek bilimine dönüşmektedir.

Kapitalizm sosyal tutuculuğunu eğitsel modernizm perdesi altında gizlemektedir:

Kapitalizm böylece kendi çıkarı için bütün «eğitsel modernizm» fikirlerini, «bilimsel ve teknolojik devrimin gerekleri» mazeretine dayanarak geliştirmektedir. Üstelik, bu modernizm de çoğu zaman yeni araçlar alanındaki fukaralığı örtmek için hazırlanmış bir kılıftan başka bir şey değildir. Eğitimde nitesel değişiklik araçları geliştirilmek istenilmediğinden, nitesel ilerleme ile nicesel ilerleme karşı karşıya getirilmektedir. Bunun da amacı, öğretmenler üzerinde baskı yaparak çalışma şartlarındaki kötüleşmeyi kabul etmeye zorlamaktır. 1971 yeni ders yılının başlangıcında Fransa'da orta dereceli okularda girişilen grevlerin nedeni buydu. Öğretmenlerin amacı, kitle eğitim araçlarının gelişmesinin zorunlu kıldığı çalışma şartlarını elde etmekti. Orta öğretim kademesinde sosyal tutuculuğun egemen olduğunu meydana çıkardılar.

Zorunlu eğitime karşı geniş çapta tepkiler :

Bu şartlar altında, okulun bir kurum olarak sürdürülmesine ve zorunlu eğitime karşı dünya çapında kampanyalara girişilmektedir. Sanayileşmiş kapitalist ülkelerde, okuların bugünkü durumu, kültür ve bilimdeki eşitsizliğin temel nedeni olarak suçlanmaktadır. Bu itibarla okul kavramından vazgeçip gelecek için okulsuz bir eğitim sisteminin kurulması savunulmaktadır.

Eleştirilerinde bu kadar ileri gitmeyen daha başkaları, ulusal eğitim fikrine karşı çıkmakta ve özerk, yani kendi kendilerini yöneten rakip üniversitelerin geliştirilmesini savunmaktadırlar. Okulun sosyal bir kurum olarak tasfiyesi aslında kapitalist bir ekonominin gereklerine uygun düşmektedir. Kapitalist ekonomi kitlelerin genel bilgi seviyesini yükseltme gereğinin farkındadır. Kendi çıkarlarına uydurabileceği yeteri kadar esnek bir okul sistemine ihtiyacı vardır. Bu eleştiriler Sol çevrelerde de taraftar toplamaktadır, çünkü onların da bir çoğu okulun fonksiyonunu hâkim ideolojinin yayılmasından ibaret görmektedirler. Bilgi aktarmaktaki objektif rolü ihmal edilince, elbette okula bir kurum olarak ihtiyaç bulunup bulunmadığı tartışması ortaya çıkacaktır.

Öğretmenlerin bilimsel şekilde yetiştirilmesine karşı çıkılmaktadır :

Okulları kurum olarak reddetme eğiliminin bir başka yönü de, tutarlı bir öğretmen yetiştirme sistemini getirmeyi kabul etmemektir. Kapitalizm öğretmenlerin bölünmesini savunur, derinleştirir ve örgütler. Esas itibariyle mevcut yapıların korunmasından yanadır, bunlar da öğretmenleri kısa süreli eğitim gören öğretmenler ve uzun süreli eğitim gören öğretmenler olmak üzere başlıca iki sınıfa ayırmayı öngörürler. Öte yandan, okul öğretmenleri ile başka alanlardan gelen ve giderek onların yerini tutan yeni eğiticiler arasındaki çelişkiyi arttırır. Okul öğretmenlerinin bilimsel eğitiminin yetersiz oluşu bu ayırımı kolaylaştırır. Nihayet kapitalizm, ilerisi için iki ayrı tip yeni öğretmeni karşı karşıya getirmek suretiyle de bu bölünmeyi örgütler: bir yanda, ilerleyen bilimle ilgili araştırma öğretmeni; öte yanda, daha düşük düzeyde bir eğitim gören ve bu modern görüş çerçevesi içinde eski zamanların öğrencileri imtihanlara hazırlayan öğretmenin görevlerini yüklenen monitör ya da animatör.

Yeni eğitim tekniklerinin meydana çıkması (görme-işitme yardımcıları, programlanmış öğretim, enformasyon teorisi gibi) bu girişimler için ek destekler sağlamaktadır. Eğitim sanayii kapitalist pazara, parmak tekniklerine dayanan yeni bir gelişme alanı sağlamaktadır. Kapitalizmin okul yatırımlarını arttırmak amacını gütmektedir.

Metodik şekilde bilgi edinmeye öncelik:

Bu tahlil bize, sendikaların bu eleştiriler karşısında nasıl bir tavır takınması gerektiği konusunda ışık tutabilir. Bu önermelerden hareket ederek, kapitalizmin bugünkü okul politikasına karşı savaşımızı örgütlememiz gerekir.

Kitlelerin eğitim alanındaki ilk savaşı, bir ilkokul öğretmenleri topluluğunun meydana getirilmesiyle kazanılmıştır. Bugün, ilerleyen bilim ve buna intibak eden kapitalist strateji karşısında, ikinci kitle savaşının amacı, kitlelere yüksek düzeyli bir orta dereceli öğrenim sağlamak olmalıdır. Ve öğretimin bilimsel içeriğine ağırlık verilmelidir. En çetin savaş bu içeriği tarif etmek ve onu elde etmek için kulanılacak metodolojik araçları saptamak için verilecektir. Bu da zorunlu eğitim döneminin uzatılması görüşüne yol açacak, bugünkü eğitim kademelerinin bütün biçimlerinin yeniden gözden geçirilmesini gerektirecektir. Bütün öğretmenler için üniversite düzeyinde bilimsel bir eğitime ihtiyaç gösterecektir.

Kitlelerin hizmetinde eğitimin modernleştirilmesi yolunda anlaşmalar:

Bu suretle eğitimin metod ve teknikleri eğitimin gerçek amaçlarına yöneltilmiş olacaktır: Okul çocukları kitlesinin bilgi düzeyinin genel olarak yükseltilmesi. Bu da öğretmenlerin bugün bilimine egemen olma yeteneklerine bağlıdır. Bunun için de öğretmenlerin, çocukların bilgi edinmekte rasladıkları güçlükleri ve engelleri kavramaları gerekir. Öğretmenler, onları en iyi şekilde yetiştirebilmek için çocukların imkânlarını iyi tanımak, bu konudaki bilgilerini genişletmek zorundadırlar. Eğitim alanında kitlelerin ikinci büyük savaşının arifesinde üzerimize düşen görevin kapsamı budur. Bu da, çeşitli ekonomik ve sosyal sistemlere sahip sanayileşmiş ülkelerin öğretmen sendikalarının sık sık bir araya gelmeleri ile gerçekleştirilebilir; fakat bu çabalar aynı zamanda kalkınmakta olan ülkelerin de ihtiyacına cevap vermektedir. Bu alanda daha başka ve daha uzun karşılaşmalara ve anlaşmalara yer vardır. Çeviren:

Şiar YALÇIN

KIBRIS KONUSUNDAKİ BİLDİRİMİZDİR

Kıbrıs'ta yaşayan Türk ve Rum Halklarının demokratik haklarını yoketme özelliğini taşıyan ve Kıbrıs'ın ilhakı ile bağımsızlığını ortadan kaldırmayı amaçlıyan faşist Yunan Cuntasının düzenlediği darbe üzerine, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin aldığı karar gereğince Türk Silâhlı Kuvvetleri tarafından 20 Temmuz 1974 günü saat 06 da Kıbrıs'ta başlatılan çıkarma ve indirme harekâtı, Türkiye halkınca ve tüm demokratik kuruluşlarca sevinçle karşılanmış, gösterilen tasvip ve destekle de ulusal birliğin, bağımsız devlet anlayışına karşı duyarlılığın en güzel örneği verilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Türkiye Halkı faşist Yunan generallerinin Kıbrıs'ta gerçekleştirdikleri hükümet darbesinde Amerikan emperyalizminden bağımsız olarak hareket etmediğini bilmektedir. Yunan Halkının demokratik haklarını zorla yokeden faşist cunta, varlığını sürdürebilmeyi halkın dikkatini dış sorunlara çekerek bağımsız Kıbrıs'a saldırmak ve EOKA'nın amaçlarını gerçekleştirmeyi denemekte görmüştür. Amerikan emperyalizmi Ortadoğu ve Türkiye'deki çıkarları açısından faşist cuntanın bu tavrına göz yummuş, hattâ yıllardan beri Kıbrıs'ın silâh deposu haline getirilmesi için faşist Yunan Cuntasına gerekli her yardımı yapmıştır.

Sorun, salt Kıbrıs'ta yaşayan Türk ve Rum Halklarının çatışması ya da Türkiye ile Yunanistan arasında bir sorun değildir. Sorun, Türkiye'deki demokratik gelişim karşısında Amerikan emperyalizminin prestijinin sarsılması ve Türkiye'de ulusal bir dış politika izleme eğilimi gösteren hükümetin varlığı nedeniyle emperyalist çıkarların zedelenmesidir.

Emperyalizm, buna daha fazla olanak tanıyamazdı. Amerikan emperyalizminin faşist Yunan generallerini dolaylı ya da dolaysız olarak desteklemesinin nedeni de budur.

Dünya Halkları özgürlük ve bağımsızlık hareketlerinin her zaman olduğu gibi şimdi de yanında olmuştur. Emperyalizm ve onun uşak-bekçisi faşizmin, bağımsızlık ve özgürlük isteyen dünyamızda artık yaşama olanağı kalmadığı ortadadır. Faşizm özlemcilerinin gerekli dersi bir kez daha aldıklarını umuyoruz.

Biz Türkiye öğretmenlerinin tek ve en güçlü temsilcisi TÖB-DER olarak Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin uygulamaya yönelik olduğu bağımsız dış politikayı ve Kıbrıs Türk ve Rum Halklarının özgür ve kardeşçe yaşayacağı bağımsız-federatif Kıbrıs biçiminde belirlenen politikayı destekliyoruz ve yanındayız. 24.7.1974

TÖB-DER MERKEZ YÜRÜTME KURULU

TÖB — DER

Sahibi : Ali Bozkurt
Yazı İşleri Md. : Musa Uysal
Adres : G. Mustafa Kemal Bulvarı 14/1 - 12 ANKARA
Tel : 25 14 52 - 17 49 27
Abone : Yıllık 20 TL. 6 Aylık 10 TL.
Dış Ülkeler : Yıllık 50 TL.
Fiyatı : 1 TL.

ŞARK MATBAASI ANKARA — 1974

Sayın : .....

.....

.....

.....